Nytt fra

NORSKE LEGER MOT ATOMKRIG

INTERNATIONAL PHYSICIANS FOR THE PREVENTION OF NUCLEAR WAR

NR. 1 APRIL 1986

NOBELS FREDSPRIS 1985

ETTER FREDSPRISEN

Etter et begivenhetsrikt år er vi tilbake med vårt medlemsblad, denne gang i nytt og større format. Anledningen til å presentere stoffet innen videre rammer er viktig nok: Fredspristildelingen 1985 til IPPNW representerer et foreløpig høydepunkt på en utrolig utvikling. På få år har det lykkes å skape en verdensomspennende organisasjon for det viktigste spørsmålet i vår tid, — den trussel som overgår alle andre nasjonale og internasjonale konflikter. IPPNW har samlet verdens leger på tvers av alle geografiske og ideologiske skillelinjer i ett felles mål: å forhindre at atomkrigen bryter løs.

Denne innsatsen er nå blitt verdsatt gjennom tildelingen av den kanskje mest prestisjefyllte pris — allerede etter få års virksomhet og uten at man kan si at verden er blitt vesentlig tryggere å bo i. Men, som framholdt av Egil Aarvik i hans overrekkelsestale, IPPNW's mål og midler samsvarer direkte med vilkårene utformet av Alfred Nobel for tildeling av prisen.

På denne bakgrunn ville man ikke vente at tildelingen kunne skape noen splid. De første reaksjonene var da også velvillige, selv om tildelingen nok var en skuffelse for mediene, som vanlig når prisen ikke går til en karismatisk enkeltperson. Pressedekningen var heller laber og uengasjert.

Så skjedde ting i rask rekkefølge. Et brev fra generalsekretær Geissler i det kristeligdemokratiske parti i Vest-Tyskland fikk en snøball av sinte protester til å rulle gjennom media. Fredsprisen kom fram på førstesiden igjen, men nå ut fra helt andre premisser. Pressen ble en villig medspiller for ultrakonservative grupperingers antikommunistiske hets. Eiliv Lund tar et annet sted i bladet nærmere for seg denne pressedebatten.

Heldigvis ble hetskampanjen effektivt stoppet i forbindelse med Nobelprissermonien, ikke minst takket være Egil Aarviks dypt engasjerte og intense tale. I klare ord satte han tingene på plass og fortalte en hel verden hva Fredsprisen egentlig dreiet seg om: retten til å leve! I Oslo Rådhus ga professor Ulrich Gottstein de tyske politikerne svar på tiltale. IPPNW's co-presidenter Bernhard Lown og Jevgenij Tsjasov demonstrerte i sine Nobelpris-foredrag den blanding av visjon og realisme som er nøkkelelementet i den internasjonale legebevegelse.

Alle disse taler er viktige dokumenter for fremtiden som vi er glade for å kunne bevare gjennom dette nummeret av vårt medlemsblad.

Planen er å komme ut med et mer fyldig nummer hver vår og høst, mens enklere nyhetsmeldinger vil komme i mellom. Vi håper dere vil lese bladet — bruke det, til innlegg, kommentarer og meldinger. Redaksjonens adresse er:

Institutt for hygiene og sosialmedisin
5016 Haukeland sykehus

John Gunnar Mæland

NYTT FRA NORSKE LEGER MOT ATOMKRIG

MEDLEMSBLAD FOR NORSKE LEGER MOT ATOMKRIG

REDAKTØR: JOHN GUNNAR MÆLAND

NLA's KONTORADRESSE:
DRAMMENSVEIEN 44,
0271 OSLO 2

MEDLEMSKONTINGENT:
YRKESAKTIVE KR. 150,—
STUDENTER/PENSJONISTER KR. 50,—

POSTGIROKONTO 206 73 04

NLA's STYRE

ODD STEFFEN DALGARD (formann)
Psyk.avd.A, Ullevål sykehus. Kirkevn. 166, Oslo 0450
Tlf. (02) 46 18 70 linje 7656
Priv. Thomas Heftyesgt. 29, Oslo 0264
Tlf. (02) 43 07 86

PER-DAGFIN BALSVIK
Helserådet, Fr.Langesgt.19/21, Tromsø 9000
Tlf. (083) 85 000
Priv. B.A.Løvoldsv. 93, Krokelvdalen 9022
Tlf. (083) 30 939

PETER KREYBERG
Barne- og ungd.psyk.avd., Trondheim 7000
Tlf. (07) 55 94 00
Priv.tlf. (07) 55 78 20

ANNE LEIRA
Charlottenlund sykehus, Charlottenlund 7050
Tlf. (07) 91 90 50
Priv. Nedre Ferstadv. 26 B, Trondheim 7000
Tlf. (07) 55 61 60

JOHN G. MÆLAND
Inst. for hygiene og sosialmedisin,
Haukeland sykehus, Bergen 5016
Tlf. (05) 29 80 60
Priv. Ulsetskogen 148, Ulset 5095 - Tlf. (05) 18 23 42

KIRSTEN OSEN
Anatomisk Institutt, Karl Johansgt. 47, Oslo 0162
Tlf. (02) 42 90 10 linje 631 eller 854
Priv. Luftfartsv. 10, Oslo 0385 - Tlf. (02) 14 20 07

BENT ROLSTAD
Anatomisk Institutt, Karl Johansgt. 47, Oslo 0162
Tlf. (02) 42 90 10 linje 659
Priv. Skovvn. 33, Oslo 0258 - Tlf. (02) 55 95 57

DAGMAR SØRBØE
Legevakten, Oslo - Tlf. (02) 20 90 10
Priv. Skådalsv. 17 C, Oslo 0389 - Tlf. (02) 14 53 55

HELGE WAAL
Sosialdept., Oslo 1 - Tlf. (02) 11 90 90 (direkte 11 84 04)
Priv. Husebygrenda 12 A Oslo 0378 - Tlf. (02) 14 97 50

Stud. KRISTIN ØRSTADVIK
Drammensv. 975, Asker 1370 - Tlf. (02) 79 91 03

Stud. TOR AABERG
Olaf Bullsv. 17, Oslo 0765 - Tlf. (02) 11 05 15

INNHOLD:

Egil Aarviks fredspristale ..... s 3
Jevgeni Tsjasov: Tragedie og triumf for fornuften s 6
Bernhard Lown: En resept for håp ..... s 9
Ulrich Gottstein: Ingen grunn for oss tyskere å
være de første til å bli moralsk forarget! ..... s 12
Eliv Lund: Fredsprisen - en kamp i media ..... s 13
Odd Steffen Dalgard: IPPNW's resept: Stopp de
kjernefysiske prøvesprenginger ..... s 15
Meldinger ..... s 17
Nytt fra styret i N.L.A. ..... s 17
Nytt fra IPPNW ..... s 18
Nei til «Stjernekrigs»-forskning ..... s 19
Den nye Hippokratiske ed ..... s 20

EGIL AARVIKS FREDSPRISTALE

Også ved årets fredsprisutdeling er det grunn til å minne om en velkjent formulering i Alfred Nobels testamente. Prisen, heter det, skal gis til den eller de «som har värkat mäst eller bäst för folkens föbrödrande och afskaffande eller minsking af ståande armeer samt bildande och spridande af fredskongresser».

Det man skal merke seg ved denne formulering, er at spørsmålet om nedrustning blir sett og satt i sammenheng med den holdning folk og nasjoner har til hverandre. Forbrødning og nedrustning er to sider av samme sak. Arbeidet for at internasjonale relasjoner kan bli preget mer av felleskap enn av motsetninger må derfor sees som et skritt på veien mot gjensidig og kontrollert nedrustning.

En evighetsdimensjon

Den Norske Nobelkomite har ved årets pristildeling villet legge hovedvekten på denne side av fredsarbeidet, på nedrustningsproblemet som et anliggende — ikke bare for politikere, men for den brede almenhet i alle land.

Ingen kan i dag unngå å legge merke til den angstpregede interesse som knytter seg til dette problem — ikke minst hos barn og ungdom. Og årsaken til dette er åpenbar: Med utviklingen av de kjernefysiske våpen har nedrustningsspørsmålet fått en ny dimensjon, vi kunne nesten si en evighetsdimensjon. Å forebygge utbruddet av en krig blir mer og mer oppfattet som et spørsmål om liv eller død for menneskeheten.

Og det er i denne sammenheng at årets fredsprisvinner, Den Internasjonale legeforening til avverging av kjernefysisk krig, etter Nobelkomiteens mening har ydet en bemerkelsesverdig innsats. I samsvar med den gamle lege-ed som forplikter til ubetinget vern om liv og helse, har denne organisasjonen på legevitenskapelig grunnlag pekt på atomvåpenes trussel mot helse og liv. Legene har informert oss om det som vil skje dersom disse våpen tas i bruk.

Vi har fått vite om den kjernefysiske vinter med ødeleggelse av biosfæren, av selve livsmiljøet. Legene har også påvist at det ikke vil være noen fluktmuligheter og heller ikke vil det finnes noen reell beskyttelse under en kjernefysisk katastrofe. Ethvert sivilforsvar og ethvert helsevesen vil bryte sammen. Det kan ikke gis lindring til sårede og døende, og eventuelle overlevende vil være prisgitt de drepende langtidsvirkninger.

En annen side av saken er at midler som i dag brukes til utvikling av nye våpen, kunne vært nyttet til hjelp for de millioner av mennesker som omkommer av sult og av mangel på helsestell. Hva kan være mer i samsvar med lege-eden enn det å ta kampen opp for en omprioritering av de formål ressursene skal brukes til — fra militære til helse- og andre utviklingsformål?

Også på dette område har Den Internasjonale legeforening lagt frem et informativt og overbevisende materiale.

Den norske Nobelkomite mener at legeorganisasjoner på denne måten bidrar sterkt til å øke det alminnelige opinionspress mot atomopprustningen og gir derved et økende kraftmoment til den ansvarsmobilisering som nå finner sted verden over.

Mennesker i alle land, som vil overleve — foren eder!

Nå er det gjennom utallige nedrustningskonferanser nedlagt mye omtanke og arbeid med sikte på en gjensidig og kontrollert reduksjon også av de kjernefysiske våpen. Re-

sultatene har dessverre vært lite oppmuntrende. Og kanskje har den tidligere fredsprisvinner, Alva Myrdal, rett når hun hevder at det eneste vi nå kan håpe på, er en stadig sterkere bevisstgjøring av folkeopinionen og et tilsvarende økt press mot de politiske ansvarlige. Men hvorom allting er: Å bygge opp en verdensopinion mot fortsatt kjernefysisk opprustning kan bare sees som et bidrag til fremme av fredens sak. Den Internasjonale legeforening har, etter Nobelkomiteens mening, levert et slikt bidrag.

Det sier seg selv at dersom en slik opinion skal få reell fredsskapende betydning, må den bygges opp uavhengig av ideologiske systemer, politiske standpunkter og geografiske skillelinjer. Den må være universell. Utgangspunktet må være det enkle faktum at stillet overfor trusselen fra de kjernefysiske våpen, er alle jordens mennesker i samme båt. Eller som Nikita Krustsjov en gang uttrykte det: «Etter den første utveksling av atombomber, vil ingen kunne se forskjell på kommunistisk og kapitalistisk aske».

Ansikt til ansikt med den kjernefysiske krigstrussel må det imidlertid oppstå **en** felles interesse hevet over alle andre: Interessen av å overleve. Det vil si: En fellesmenneskelig interesse av å forebygge atomkrig. Og følelsen av dette interessefellesskap begynner nå å bli så sterkt at en ny verdensparole synes å være underveis: Mennesker i alle land, som vil overleve — foren eder!

Nettopp med tanke på hvor nødvendig det er at opinionen må være universell, har Den norske Nobelkomite sett det som særlig betydningsfullt at Den Internasjonale legeforening er kommet i stand etter et felles initiativ av sovjetiske og amerikanske leger. Her er det altså skapt et forum for samarbeid over grenser som ellers er så altfor mye lukket. Med utgangspunkt i de realistiske erkjennelser man har nådd frem til, har legene valgt å stå skulder ved skulder i et tillitsfullt samarbeid. Etter Nobelkomiteens mening er dette et godt utvalg.

Mange er tydelig enig i det. Skjønt organisasjonen har virket i bare fem år, har den nå aktiv tilslutning fra leger i mer enn 40 land på alle kontinenter. Og tilslutningen er økende.

En grenseoverskridende fredsinnsats

Ved neste års kongress som holdes i Köln i Vest-Tyskland, regnes det med 1000 deltagere fra 50 land. Organisasjonen har oppnådd bred anerkjennelse for sitt arbeid. Ved dens tredje årskongress i Amsterdam kom det støtteerklæringer fra bl.a. FN's generalsekretær og fra pave Johannes Paul foruten fra en rekke statsledere i vest som i øst. I 1984 ble Den Internasjonale legeforening tildelt UNESCO's «Peace Education Prize» for sin bemerkelsesverdige innsats for å informere opinionen og mobilisere menneskehetens samvittighet for fredens sak» som det het i begrunnelsen for pristildelingen.

Den Internasjonale legeforening har aktiv støtte fra Verdens Helseorganisasjon som har tatt på seg å distribuere dens rapporter angående de medisinske konsekvenser av kjernfysiske eksplosjoner, og fra mars i år er legeforeningen anerkjent som en såkalt «non-governmental organization» offisielt tilknyttet Verdens Helseorganisasjon. I en erklæring fra Verdens Helseorganisasjon heter de bl.a. at å forebygge kjernefysisk krig er den fornemste helsepolitiske oppgave som alle verdens leger plikter å bidra til å løse.

Nobels fredspris til Den Internasjonale legeforening skal sees som en ytterligere anerkjennelse av en grenseoverskridende fredsinnsats fra ansvarsbevisste leger som prøver å bygge det sterkest mulige opinionsvern mot atomdøden.

Nå kan det spørres om vi ikke allerede vet nok om de redsler som vil følge en kjernefysisk krig. Svaret er at selvfølgelig vet vi nok. Men under et besøk i det fredsmuseum som japanerne har bygget i Hiroshima på det stedet der den første atombomben falt for 40 år siden, kom jeg over følgende skriftlige utsagn: «Vi vet 100 ganger mer enn vi trenger å vite. Det vi mangler, er evnen til å oppleve og til å beveges av det vi vet, forstår, ser og tror».

Man kan si at dette utsagn rører ved selve sakens kjerne. Det er ikke nok med en teoretisk viten om megatonn – bombenes sprengkraft. Det er ikke nok å skremmes til søvnløshet av fiction – filmer om det kjernefysiske ragnarokk. Spørsmålet er: Hva gjør vi så? Eier vi evnen til å komme i bevegelse? Skapes det nye erkjennelser som kan lede viljen inn på nye spor? Det er dette som er blitt vår tids «to be or not to be».

Med tanke på de kjernefysiske våpen skrev Albert Einstein dette: «Det kreves av oss en helt ny måte å tenke på dersom menneskeheten skal overleve». (We shall require a substantially new manner of thinking if mankind is to survive.)

Den Internasjonale legeforening har ved siden av sin informative virksomhet også prøvd å målbære en slik ny måte å tenke på, og det er igjen naturlig å minne om Nobeltestamentets påpekning av sammenhengen mellom nedrustningsproblemet og folkenes holdning til hverandre.

Alle de blodige kapitlene i menneskehetens historie, og dem er det mange av, forteller i klartekst om denne sammenheng. Grupper av mennesker og nasjoner så på hverandre som fiender. Og så skjedde hva man kunne kalle en gjensidig demonisering: De på den andre siden var per definisjon onde. Fienden var et monstrum som uten skrupler ville angripe og ødelegge. Og historien — ikke minst Europas historie — viser dessverre altfor mange eksempler på fiendefilosofiens selvoppfyllende effekt.

Og hvilke resultater vil den så gi idag? Med det drapspotensiale som partene nå rår over, kan verden øyne et sluttresultat som gjør at kravet om en ny tenkemåte er blitt kategorisk — eller som Albert Einstein sa: et spørsmål om liv eller død for menneskeheten.

Med de kjernefysiske våpen er det det skapt en ny realitet, nemlig den at en kjernefysisk krig ikke kan vinnes. Det kan ikke lenger oppnås noen konfliktløsning gjennom maktpolitisk konfrontasjon. Og skulle krigen likevel komme, vil det etterpå være komplett likegyldig hvem eller hva som startet den. For da vil konfliktene på jorden ha funnet hva Hitler kalte den endelige løsning.

Er det da noen ansvarlig politiker som ønsker en slik løsning? Selvsagt ikke. Vi må tro enhver politiker når han erklærer at det nettopp er dette vi må prøve å unngå. For det er sant.

Men gåten er jo da hvorfor opprustningen bare fortsetter. Hvordan kan man — i en verden herjet av fattigdom, sult og vanhelse — ha samvittighet til å bruke over 800 milliarder dollars per år til militær opprustning?

Den gjensidige demoniseringsfilosofi

Forklaringen er enkel. Man er redd. Og angsten er skapt og holdes vedlike av den altfor velkjente fiendefilosofi som mer eller mindre bevisst preger såvel tenkning som holdning. Ingen tør ta risikoen ved å stole på den annen part. Uten denne gjensidige frykt ville det ikke kunne oppdrives noe rasjonelt argument for opprustning. Ingen med noe kjennskap til den informasjon og propaganda som underbygger vår tids terrorbalanse, kan være i tvil: Drivfjæren i rustningskappløpet er partenes angst for og mistro til hverandre. Og i samme grad som mistroen opphøyes til politisk doktrine, må verden bli et farlig tilholdssted.

Det hører også med til bildet at det stundom blir sagt og gjort ting som lett kan tolkes som bekreftelser på partenes onde anelser om hverandre. Og i samsvar med den gamle demoniseringsfilosofi er så regelen blitt at når motparten sier noe som kan styrke våre mistanker, da skal vi tro ham. Sier han derimot noe som kan tyde på at han vil fred og forsoning, skal vi ikke tro ham, for da vil han bare roe oss ned — for desto lettere å kunne ødelegge oss.

Det er lett å forestille seg hvordan en slik tenkemåte må skape blokkeringer i enhver forhandling om nedrustning. Resultatet kan bare bli det altfor velkjente: vi må for sikkerhets skyld ha flere våpen fordi vi ikke kan stole på de andre, og de må ha minst like mange våpen fordi de ikke kan stole på oss. Og så er den onde sirkel sluttet. Ekornet i tredemøllen må løpe fordi møllen går, og møllen går fordi ekornet løper.

Imens øker angsten og utryggheten i alle land, og ressurser som kunne vært satt inn mot sult og vanhelse, blir satt inn for å øke en våpenkraft som er mer enn stor nok fra før.

Det var en tid da man resonnerte ut fra doktrinen om den uunngåelige konflikt. I dag vet alle at en slik doktrine ikke kan fastholdes. Sannheten som ingen lenger kan lure seg forbi, er at vår lille planet ikke kan overleve en atomkrig. Ingen våger da heller å nærme seg tanken på at en kjernefysisk konfrontasjon skulle være uunngåelig — valget mellom å leve sammen eller slett ikke å leve.

Men desto mer påtrengende blir da det spørsmål som med økende styrke reises i alle land: Hvorfor skaffer vi oss flere og mer avanserte atomvåpen all den stund enhver nyanskaffelse gjør tanken på å bruke dem stadig mer absurd? Det finnes selvfølgelig ingen politisk eller ideologisk målsetting som kan rettferdiggjøre en slik våpenbruk. Hvem skulle nemlig nyte fruktene av våre fabelaktige ideologiske eller politiske systemer dersom prisen for deres globale gjennombrudd er alles død?

I alt det som er komplisert i vår verden, er det noe som er enkelt: Vi har valget mellom å leve sammen eller slett ikke å leve. Uansett hva vi kaller oss og uansett våre politiske trosbekjennelser er det denne realitet som må være utgangspunktet for vår tenke- og handlemåte — om vi altså vil overleve. Ekjennelsen av dette blir da også stadig mer almen. Redslen for atomkrigen og viljen til å forebygge den må vi anta er like sterk hos menneskene — uansett hvor på jorden de lever. Atomopprustningens absurditet blir stadig mer innlysende og dens nødvendighet stadig mer tvilsom. I prinsippet vil alle kunne enes om at ressursene heller burde brukes til helse og velferd for mennesker i nød.

Ideen om å skape en ny tenke- og handlemåte på et slikt grunnlag burde ikke ligge fjernt!

Selvsagt må det dypt beklages at verden er delt — slik vi vet den er. Minst like sterkt kan det beklages at atomvåpene skulle bli oppfunnet. Men slik er den virkelighet vi har å leve med: Ikke kan den våpenteknologiske utvikling reverseres, og enda mindre kan vår delte verden enes gjennom maktpolitisk konfrontasjon. Det er ut fra denne virkelighet vi må bestemme vårt engasjement, og det er denne virkelighet som nå stiller menneskeheten på den avgjørende prøve. Her kan ingen flykte unna ved å ty til den lettvinte unnskyldning at det jo er de på den andre siden som sitter med ansvaret, og at det er deres tenke- og handlemåte som dessverre nødvendiggjør vår. Ulykken er nemlig at også de på den andre siden tenker slik. Og angsten som i dag rir menneskeheten, er muligheten for at begge har rett. Og dermed kan vi igjen komme til å bygge fremtiden på en strategi som vil være 100 prosent forfeilet nettopp i det øyeblikk den viste seg å være riktig!

I lys av denne virkelighet er det vi skal se også det fredsengasjement som har manifestert seg gjennom Den Internasjonale legeforening til avverging av kjernefysisk krig.

Å gjøre felles sak der felles sak er mulig

Den norske Nobelkomite ser det ikke som sin oppgave å ta stilling til de mer konkrete forslag som denne organisasjon eller andre har lagt frem med sikte på nedrustningsforhandlingene. Det komiteen først og fremst har festet seg ved, er at Den Internasjonale legeforening så målbevisst har orientert sitt engasjement i retning av den forbrødring som i dag er nøkkelen til nedrustningsproblemet. Her er det skapt et samarbeidsforum der samtaler og felles aksjoner er løftet ut av de ideologiske blokkeringer. Organisasjonen har tatt konsekvensen av det faktum at man bare ved å gjøre felles sak der felles sak er mulig i dag, kan gjøre mulig i morgen — også det som er umulig i dag!

Etter Nobelkomiteens mening har Den Internasjonale legeforening vist at det går an å gå en slik vei. Og det er vår plikt å tro at fredens sak i virkeligheten bare kan fremmes på fellesskapets og forbrødringens premisser.

Nobels fredspris har — ikke minst i de senere år — vært gitt til menneskerettsforkjempere. Komiteen har fulgt — og følger disse prisvinneres videre skjebne med spenning, men også med håp om at den menneskeverdets ide de står for, kan vinne frem og fullbyrdes i den frihet som er etthvert menneskes rett.

Årets pristildeling retter seg mot nedrustningsproblemet. Men også den retter seg dypest sett mot en menneskerett, vel den mest grunnleggende av dem alle: Retten til å leve! Retten til liv og fremtid for oss selv, for våre barn og barnebarn. Ja, det dreier seg om ufødte generasjoners rett til å arve den jord vi i dag forvalter på deres vegne.

I forpliktelsen på denne menneskerett er det Den Internasjonale legeforening har valgt sin vei. Og når den i dag mottar Nobels fredspris, er dette en anerkjennelse av et konstruktivt fredsarbeid. Men prisen uttrykker også et håp om et stadig sterkere gjennomslag for en ny måte å tenke på, slik at broer kan bygges over de avgrunner som er årsak til vår fremtidsangst.

Mennesker i alle land er forenet i dette håp!

Jevgenij Tsjasovs Nobelpris-foredrag:

TRAGEDIE OG TRIUMF FOR FORNUFTEN

En av dem som overtalte Albert Einstein til å påvirke president Roosevelt for den videre utvikling av atombomben var fysikeren Leo Szilard. I sine senere år skrev han science fiction bøker. En av disse handler om besøkende fra det ytre rom til jorden, hvor de bare finner ruiner og ødelagte byer. En av de besøkende kommer på at han har observert en rekke gåtefulle eksplosjoner på planeten Jorden; - bare uraneksplosjoner, mener han, kunne legge Jorden øde på den måten. En annen protesterer og sier at det er ulogisk. Uran er jo ikke eksplosivt i seg selv. Du trenger en høyt oppdrevet teknologi for å få uran til å eksplodere. En slik teknologi og de byene som de nå ser ruiner av, forutsetter begge høy intelligens. Intelligente vesener ville ikke utnytte uran for å ødelegge seg selv.

Dette skriver altså en av dem som var med å frembringe den kjernefysiske kjedereaksjon, med de to Janusansikter: på den ene side i stand til å løse energiproblemene i verden - og på den annen basis for selvødeleggelsens våpen, atombomben.

Har dere noen gang tenkt over at de første som aktivt motarbeidet kjernevåpen var de samme personer som skapte eller hjalp til å utvikle den: A. Einstein, L. Szilard, N. Bohr, F. Jolo-Curie, I. Kurchatov og andre? Deres fornuft skapte atombomben, men den samme fornuft gjorde opprør mot den.

Innen den medisinske vitenskap foregår en stadig diskusjon mellom behavioristene som ser på hjernens virksomhet som en myriade av enkle, ubevisste, betingete reflekser - og kognitivistene, som mener at menneskene oppfatter verden rundt seg ved å skape sitt eget bevissthetsbilde som kan betraktes som en hukommelse av fakta.

Jeg vil ikke her argumentere mot meningsinnholdet i disse prosesser, spesielt siden vi har bevis for at de begge foregår i hjernen. Men jeg er overbevist om at enhver som har sett en kjerneeksplosjon eller sett for seg ofrene i Hiroshima og Nagasaki vil bevare i hukommelsen et skarpt bilde av en Jord fylt av skrekk, dekket av støv, kropper av døde og sårede, og langsomt døende stråleskadde mennesker. En sterk følelse av ansvar for den menneskelige rases skjebne fikk A. Einstein til å gi sine kolleger følgende advarsel: «Siden vi vitenskapsmenn er stilt ovenfor den tragiske oppgave å skulle øke effekten av ødeleggelsesmidlene, er det vår alvorlige og opphøyde plikt å forhindre at disse våpen blir nyttet til det fryktelige formål de er beregnet for».

Sørgelig nok har denne appell, og lignende appeller fra andre ledende vitenskapsmenn, ikke nådd massenes samvittighet, ennsi topp-politikere og statsmenn. Lagrene av kjernevåpen øker for hvert år, hver dag. Ti nye krigshoder produseres på jorden hver dag.

Teorien om å bevare freden gjennom terrorbalanse, fremsatt av noen statsledere og militære, har ført til en situasjon hvor kjernemakten overgår menneskers fatteevne. For ingen i denne forsamling kan virkelig forestille seg en million Hiroshimaer - et bilde av den mulighet for ødeleggelse som allerede er lagret idag.

Vi husker at da den første atombomben ble utviklet som et forsvar mot nazismen, fikk de som var involvert og som var plaget av sin samvittighet alle slags forsikringer om at det bare var snakk om noen få bomber, og så var det slutt.

Er ikke dette samme argumenter som vi hører idag når de snakker om forskning og om forsvarsmessige betydning av militarisering av verdensrommet? Er ikke dette et forsøk på å venne oss til ideen om våpen hengende over hodet på oss, i det ytre rom? Ærlige vitenskapsmenn kan ikke venne seg til en slik tanke - at vår planets naboskap, fri for våpen så langt, skal bli en arena for militær konkurranse. «Romskjoldet» betyr ett skritt til nærmere kjernekatastrofen, ikke bare fordi fristelsen til å slå til først ustraffet vil bli for stor. Ethvert slikt forsvar vil til slutt frambringe måter å overkomme dette forsvaret. Slik vil spiralen i rustningskappløpet - basert på kjernekraft, konvensjonelle våpen eller laser, igjen stige bratt og underminere den strategiske stabilitet.

Faren fra rommet må ikke undervurderes. I slutten av 1940-årene gikk menneskene inn i atom-tidsalderen og for første gang i historien ble den menneskelige sivilisasjon truet av total utslettelse. Kan vi tillate at 1980-årene blir begynnelsen på en kjernefysisk militærisering av verdensrommet som vil føre oss inn i den ytterste usikkerhet? Det er på tide å si et bestemt NEI til rustningskappløp i verdensrommet og også stoppe det på jorden.

Vi kjenner ikke helt grunnlaget for hjernens funksjon. Heller ikke vet vi om det er adrenalin, acetylcholine eller peptider som styrer våre sanser og atferdsmessige reaksjoner. Men vi vet (for slik er dessverre den menneskelige bevissthets natur) at de fleste av oss er opptatt av hverdagens vansker og at vi lett glemmer de globale problemer som vedrører alle som bor på denne vakre planeten: først og fremst problemet om kapprustning med kjernevåpen, og trusselen om kjernekrig. Mange ser på disse problemene, hvis de tenker på dem i det hele tatt, som et slags eventyr.

La oss se tilbake en fem års tid da tre amerikanske og tre sovjetiske leger møttes i Geneve for å finne ut hva leger kunne gjøre for å forhindre den «siste epidemi» - atomkrig. Som sirenene lokket Odyssevs, hadde vi hørt de beroligende stemmene til militære ledere og statsoverhoder, fra kommentatorer og selv fra noen vitenskapsmenn, fra parlamentene og kongressene, fra TV-skjermene og fra avisene. Alle disse stemmene skapte og spredte forestillingen om at en atomkrig er som en vanlig krig (de sa kanskje noe om at ødeleggelsene ville bli litt større), om at en begrenset atomkrig er mulig, at en atomkrig skulle kunne gå an å overleve - til og med å vinne. Noen sa at der fins ting som er viktigere enn fred.

Det er vanskelig for meg å gi uttrykk for våre amerikanske kolleger og venners følelser, men vi, de sovjetiske leger vet hva en ødeleggende krig er, - ikke fra historiebøkene, men fra vår egen erfaring. I likhet med vårt folk har vi opparbeidet et hat til krigen. Likegyldigheten overfor de uansvarlige uttalelser om kjernekrig, som så mange viste, gjorde oss bekymret. Det var nødvendig å vekke de likegyldige og gjøre dem til aktive motstandere av atomvåpen. Det var ikke bare vår forpliktelse som ærlige men-

nesker, det var også vår legeplikt. Som Hippokrates sa: legen må fortelle pasienten om alt som truer hans liv.

I vår profesjon treffer vi ofte på pasienter som er likegyldige med sin helse. I slike tilfeller appellerer vi til deres fornuft. Til en pasient som røker og lider av åreforkalkning vil jeg måtte si at om han ikke gir opp røking kan utfallet bli dødelig. På samme måten må vi i Internasjonale Leger Mot Atomkrig appellere til fornuften ved å trekke opp et bilde av virkeligheten - uten å fortegne sannheten - om utfallet for vår jord om en atomkrig ble sluppt løs. Det var på sett og vis en heroisk handling av titusener av leger fra alle land, fra forskjellige politiske og religiøse system og nasjonaliteter, å heve stemmen for å forsvare livet på Jorden. Vi kunne bare ikke handlet annerledes. Som Anton Chekhov, en fremragende forfatter og lege skrev: «Legekallet er en dåd, den krever selvbekreftelse, sjelens og tankens renhet. Man må være mentalt klar og moralsk ren.»

I slutten av 1980 var det, som nevnt ovenfor, et møte i Geneve, med sovjetiske og amerikanske leger - L. Ilyin, M. Kuzin og meg selv, B. Lown, J. Muller og E. Chivian. I løpet av denne to-dagers konferansen ble representanter for de to land som så ofte konfronterer hverandre, enige om å arbeide for en bredt anlagt internasjonal bevegelse av leger for å forhindre atomkrig. Tross alle ulikheter kom de til den konklusjon at leger ikke kan og heller ikke har noen rett til å forbli tause og stille seg på sidelinjen når det er snakk om liv og helse for hundrer millioner mennesker.

Bevegelsen som er blitt kalt Internasjonale Leger For Forebyggelse av Atomkrig har stadig vokst: leger fra 11 land deltok i den første internasjonale kongressen i USA i 1981, den femte kongressen i Budapest i 1985 tellte delegater fra over 50 land. Den lille gruppen av sovjetiske og amerikanske leger vokste til å bli en multinasjonal 145.000-sterk hær av aktivister, som ofrer sin fritid på å forske i de mulige konsekvenser av atomkrig og på å forklare det de kommer frem til for politikere, regjeringer, andre vitenskapsmenn, offentligheten og internasjonale organisasjoner.

Våre årlige kongresser og regionale seminarer utgjør viktige milepeler i denne forsknings- og informasjonsaktiviteten som mobiliserer verdensopinionen til å handle mot den nye fryktelige trussel mot vår sivilisasjon.

Over en og en kvart million leger har skrever under på appellen fra Amsterdam-kongressen mot atomvåpenkappløpet. Vi foreslo å ta med i den Hippokratiske ed en forpliktelse om å kjempe mot faren for atomkrig (slik de sovjetiske legers ed allerede har). Et «Budskap til mine pasienter» blir distribuert i hospitaler, klinikker og legekontorer for å medvirke til å forebygge atomkrigen.

IPPNW er klar over at krig ikke starter ved at bomber faller eller skudd blir avfyrt - de begynner i bevisstheten hos mennesker og er resultat av politiske avgjørelser. Det er derfor våre kongresser henvender seg til verdensledere, spesielt i Sovjet og USA, og ber dem gjøre sitt ytterste for å utelukke enhver mulighet for atomkrig ved å reversere våpenkappløpet. De svar vi får tilbake fra disse og andre ledere viser at legens røst blir hørt.

Vi er klar over at for å oppklare illusjonene om kjernevåpen og for å vekke motstanden mot krig blant folkene, må man som i medisinen basere seg på solide fakta. Jeg skal ikke igjen dvele ved resultatet av våre studier som WHO's ekspertgruppe har bekreftet. Leger har vist verden at ikke bare vil en atomkrig bety enden på vår sivilisasjon, den vil også forhindre at liv kan eksistere på Jorden. Min samvittighet, og dette gjelder også mange av mine kolleger i IPPNW, ble ikke først og fremst overveldet av antallet ofre i en atomkrig. Det er vanskelig å fatte noe slikt som 2000 millioner ofre likevel. Som det er sagt,

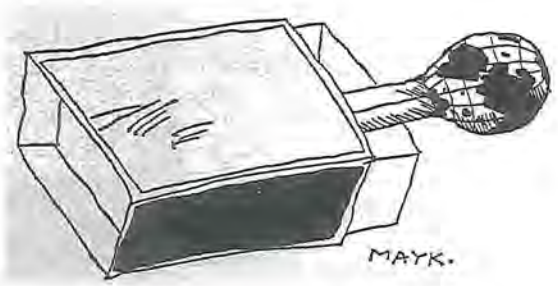

ett dødsfall er et dødsfall, men en million dødsfall er statistikk. Som leger har vi livet som mål for vårt arbeide og hvert dødsfall er en tragedie. Vi som til stadighet tar oss av våre pasienter, følte at vi måtte advare regjeringer og alle folk at det kritiske punkt allerede er passert: medisinen kan ikke engang komme til å yte minimal assistanse til ofrene for en atomkonflikt - de sårede, de brente, de syke - medregnet de som bor i det landet som starter en slik krig. Grove anslag viser at dette ville kreve 30 millioner leger og 100 millioner sykepleiere og teknisk personell. Og dette er selvsagt helt urealistiske tall. I verden finnes i dag rundt 3.5 millioner leger og rundt 7.5 millioner sykepleiere. Å skulle behandle noen få hundre pasienter med brannskader fra en storbrann vil raskt legge beslag på hele hjelpeapparatet i en stor by. Hvor skal ressursene komme fra til å behandle tusener og millioner av tilfelle? Leger og hospitaler ville stå overfor et uløselig problem, selv om vi ser bort fra den såkalte «atomvinter» som vil bli den endelige slutten på en slik katastrofe. Leger og sykepleiere vil naturligvis også bli ofre i katastrofen.

Våre fakta ble sirkulert og fikk en vekkende effekt på offentlige, politiske og religiøse ledere, og på den vanlige mann som alle hadde undervurdert omfanget av en atomkatastrofe. Trusselen mot menneskeheten er nå oppfattet av hundrevis av millioner i verden. Ennå er der mange som har vrangforestillinger, bevisst eller ufrivillig, om betydningen av våpenkappløpet og dets armer ut i verdensrommet. Men som Cicero sa det, «Enhver kan feile, men bare narrer insisterer på å fortsette».

Hver morgen ser titusener av nyfødte i Europa og Amerika, i Asia og Afrika for første gang himmelen og solskinnet og får godt av sin mors kjærlige omsorg. Vi leger er her for å forsvare deres helse og deres liv. Men hva ligger foran dem? Hvordan vil deres liv arte seg? Vil de leve så lenge som neste årtusen? Det finnes en atombombe lagret for hver av dem. I 1951 uttrykte den franske forfatteren Andre Maurois menneskenes fremtidshåp. Han skrev: «Er vi virkelig fratatt alt håp, vil denne ulykkelige rase tilintetgjøre seg selv og planeten de bor på? Jeg tror at katastrofen kan avverges. Menneskehetens frelse ligger i dens egne hender. Våre overbevisningers styrke og vår beslutsomhet vil avvæpne dem som truer menneskehetens fremtid. Vil planeten leve eller dø - det er det valg vi står overfor. Enten tar vi hverandre i hendene, eller vi utsletter hverandre i en atomkrig».

Slik tenker også vi. Vi kan ikke se logikken i en situasjon hvor verden går rett mot atomdøden. Vi leger er verken politikere eller militære eksperter. Men vi har analysert den nåværende usikre situasjon grundig nok til å kunne gi styringsmaktene vår resept på menneskehetens overlevelse. Vårt program er blitt utarbeidet, gjennomdiskutert og vedtatt av IPPNW-kongressene. Det innebærer stans av atomvåpenprøver og, som et første skritt, et moratorium for kjernefysiske eksplosjoner; nedrustning og ødeleggelse av de våpen som fins, ingen utvidelse av våpenkappløpet til verdensrommet, intet første bruk av atomvåpen, samt oppbygging av en atmosfære av tillit og samarbeide.

Dette er ingen politisk erklæring verken fra kommunister eller kapitalister - det er hva fornuften krever, hva verdens folk som ønsker å leve krever. Om krig skrev den hollandske tenkeren Erasmus av Rotterdam for fire hundre år siden: «Hva kan vel være mer fåfengt enn å være med i en konkurranse hvor alle parter kommer verre ut av». Idag snakker vi ikke bare om de motstridende parter, men om menneskeheten som helhet. Ethvert fornuftig menneske finner det vanskelig å tro at mens sult, sykdom, sosial urettferdighet, økonomisk underutvikling og analfabetisme ennå eksisterer - blir milliarder brukt til mat til det umettelige uhyret - våpenkappløpet.

På den annen side kan jeg huske de dagene da fornuften triumferte og en atmosfære av tillit gjorde fredelig samarbeid og felles forskning mulig for sovjetiske og amerikanske vitenskapsmenn. Jeg kan ikke uttale meg på alle områder, men innen kardiologi som er mitt felt, bidro denne atmosfæren til opptrapping av forskning innen slike pressende problem som arteriosclerose, hjerteinfarkt, plutselig død og rytmeforstyrrelser, og resulterte i nye metoder for diagnostisering og terapi. Sovjetiske og amerikanske vitenskapsmenn vil i nærmeste framtid ta verdensrommet i bruk for en felles diskusjon om forebygging og behandling av arteriosclerose, og gjøre vitenskapsmenn verden over kjent med resultatene på dette området. Dette vil være med å gjøre det mulig at dette problemet vil kunne være godt på vei løst innen ti år. Det vil også være et utmerket eksempel på samarbeide mellom Sovjet og USA til beste for menneskeheten. Et slikt samarbeide er nødvendig. Det er kooperasjon vi trenger, ikke konfrontasjon. Derfor var jeg dypt tilfreds over den enighet som ble oppnådd mellom generalsekretær M. Gorbatchov og president R. Reagan om å utvikle kontakten innen medisin, og spesielt å ta opp igjen samarbeidet om å bekjempe kreftsykdommer. Et slikt samarbeid trenger vi nå.

Dagen idag er en betydningsfull festdag for over 140.000 leger fra 41 land, de som er forenet i bevegelsen Internasjonale Leger mot Atomkrig. Og ikke bare for dem, men for alle som ærlig vier sin tid til å opprettholde livet på jorden, de som praktiserer det mest humane av alle yrker - medisin. Nobelprisen til vår bevegelse er ikke bare en anerkjennelse for at leger har stått imot enhver illusjon om faren ved atomkrig og gitt et sannere bilde av effekten ved bruk av slike våpen, men også et symbol på internasjonal tillit og tro på det verdifulle og det spesielle ved den menneskelige bevissthet. Som H. Ibsen skrev i Peer Gynt «Bare den som intet har å tape i livet kan risikere det». En atomkrig vil utslette livet på Jorden og kanskje hele Universet - om ikke den blir forhindret. Kan vi ta en slik risiko?

Når vi i medisinen har å gjøre med en pasient i kritisk tilstand, mobiliserer vi alle våre ressurser og all vår viten og energi og sørger for samarbeide med våre mest erfarne kolleger. Idag står vi overfor en menneskehet i en kritisk tilstand av mistro og frykt for atomkrig. For å redde den må vi vekke samvittigheten hos verdens folk, forsterke avskyen mot atomvåpnene, rense oss fra egoisme og sjåvinisme og skape en atmosfære av tillit. I atomalderen er vi alle avhengig av hverandre. Jorden er vårt eneste felles hjem som vi ikke kan forlate. Den nye selvmorderiske situasjon kaller på nytenkning. Dette må vi overbevise dem om, som tar politiske avgjørelser.

Vår faglige plikt er å beskytte livet på Jorden. I samsvar med den Hippokratiske ed, vil leger dedisere sin viten, sine hjerter og sitt liv til sine pasienter og til verdens folk.

Oversatt av Eva Grieg

Bernhard Lowns Nobelpris-foredrag:

EN RESEPT FOR HÅP

Da Alfred Nobelskrev sitt testamente i 1895 og opprettet dette vedvarende og storslåtte legat, var verden full av forventning og optimisme foran det 20. århundre. Tanke og hånd, det spesielle ved arten menneske, hadde nå funnet sitt samvirke i vitenskap og teknologi. Vitenskapen ga ved slutten av det forrige århundre håp om at menneskene sammen kunne mestre naturen, og bringe en slutt på de kaotiske forhold mellom folkene ødelagt av krig og brutalitet. Teknikkens fremskritt lovet ubegrensete muligheter for hva man kunne få til og ga inspirasjon til drømmen om en ende på slaveri og en overflodens tidsalder for alle.

Håpet om en menneskevennlig sivilisasjon ble knust i skyttergravene i den første verdenskrig. «Krigen som skulle gjøre en slutt på all krig» tok 16 millioner liv, og etterlot glør til større katastrofer.

I løpet av en 5000 års ulykksalig historie med endeløse konflikter, hadde man vunnet frem til noen grenser for menneskelig villskap. Det var blitt moralsk forkastelig å drepe ubevæpnet sivilbefolkning og helsepersonell, å forgifte drikkevann, å spre infeksjon blant barn og funksjonshemmede, og å brenne forsvarsløse byer. Men den andre verdenskrig betydde totalkrig, helt uten prinsipper, ubegrenset i villskap og vilkårlighet i valg av ofre. Ovnene i Auschwitz og atomeksplosjonene over Hiroshima og Nagasaki innevarslet et enda mørkere kapitel i historien om menneskers brutalitet. Den årelange pine som etterlot 50 millioner døde ga ingen varig basis for våpenstillstand eller barbarismens stillstand. Tvert om, snart hauget våpenarsenalene seg opp til mange tusener ganger Verdenskrig nummer 2.

Med atomalderen fikk vi et nytt spørsmål: ikke om krig ville ta flere liv enn før, men om krigen ville gjøre slutt på alt liv.

Alle perioder i historien har sine Cassandraer. Vår tidsalder er den første som bygger sine domsprofetier på objektive vitenskapelige analyser. For nesten et kvart århundre siden brakte amerikanske leger for dagen at medisinen, som tidligere kriger kunne lindre og hjelpe, ingenting ville kunne utrette under en atomkrig. Dette fremgikk av ødeleggelsene fra lufttrykk, brann og stråling i Hiroshima og Nagasaki. Underlig nok gikk det 40 år til før vitenskapen fant flere økologiske konsekvenser. Atomkrig, viste det seg, ville legge himmelen mørk av røk, støv og sot og bringe mørke og kulde over hele jorden over lengre tid, også på den sydlige halvkule.

Men der er mer. Siden byer idag er enorme lager av syntetiske stoffer, ville brannstormer fylle luften med en Pandoras boks av giftige gasser. Når støvet, giften og sotet tilslutt klarnet, ville enda en pest åpenbare seg for de ulykksalige overlevende: det ville da vise seg at osonen i atmosfæren var forsvunnet slik at ultrafiolette stråler slapp uhindret inn på jorden.

Martin Buber mente at det onde eksisterte fordi menneskene ikke klarte å tenke seg det virkelige. Men menneskelige vesener har den evnen. Lord Byron, en dikter Alfred Nobel satte pris på, fanget inn bildet av en verden etter atomkrig i sitt dikt «Mørke».

«Jeg hadde en drøm, som ikke bare var en drøm. Den klare solen var formørket, og en stjerne vandret ensom i et evig rom. Den strålte ei og hadde ingen vei, den kolde Jord for blind og svartnende i mørke rom. En morgen kom og gikk - og kom, men ingen dag..

«Vår jord var kun en tanke - det var Død og den var snarlig, den var æreløs, og hunger gnog på alles innvoller. Menneskene døde, deres ben fant heller intet hvilested, lik deres kjød..

«Jorden var øde, det folksomme, det mektige var intet. Der var ei årstid, vekster, trær og folk, ei liv - En dødens leire - kaos av den harde ikkeform Og skyene forsvant - Mørket trengte ikke hjelp fra dem - for Mørket var det hele Univers.»

Dette skrev Byron i 1816, det året som ble kjent som året uten sommer. Vulkanen Tambora i Østindia hadde hatt utbrudd året før, 100 kubikkilometer jord og stein var slynget opp i atmosfæren. I USA kom snø og is i agust. Verden over slo høsten feil og hungersnød fulgte. En tyfusepidemi i England som skyldtes kulde og sult, brakte 65.000 ofre. Vulkanutbruddet senket jordens overflatetemperatur med bare 0.6 grader Celsius. Etter en atomkrig vil avkjølingen for den nordlige halvkule bli tyve ganger dette.

Dette scenebildet gir heller ikke noen komplett beskrivelse av de biologiske og økologiske ettervirkninger. Vi vet lite eller ingenting om de synergistiske effekter på vårt tandre økosystem om det skulle utsettes for tredve graders kulde, mørke, en høy grad av stråling, massivt angrep av giftgasser, overmetting av ultrafiolette stråler, og mye mer som vi ikke har tenkt på enda. Det er ren ønsketenkning å tro at det blir noen menneskelig overlevelse etter en slik menneskeprodusert katastrofe.

Derfor vet vi at en atomkrig ikke må finne sted. Er dette bare et håp eller er det sikkert?

Det fins vel ikke noen nasjon som er interessert i å drepe en fiende og selv begå selvmord. Dette skjønner alle, og derfor er det mange som tror at en atomkrig heller aldri vil finne sted. Men virkeligheten bare sier noe annet. Aldri før i historien har man vært så godt forberedt på å øyeblikkelig starte krig som idag. Det er statistisk sikkert at et slikt beredskap ikke kan eksistere som en permanent tilstand. Den ubarmhjertige veksten i kjernevåpeniagrene, den økende treffsikkerheten av rakettene, og den stadige økningen i datamaskinelle reaksjonssystemer gjør fremtiden så usikker og verden så ustabil at aldri har en atomkrig så lett kunnet komme til å «hende» på grunn av en liten feil, en liten feilregning, menneskelig feiltolkning eller kriminell handling. Tiden mellom rakettstart og atomdetonasjon blir stadig korter og bestemmelsen om å

gå videre blir overlatt til datamaskiner programmert av feilbare menneskelige vesener.

Det å ha disse våpnene er blitt rettferdiggjort av argumentet om den avskrekkende virkning. Dette er ikke noe nytt. Men det romerske motto *«si vis pacem, para bellum»* (om du vil fred, da rust for krig) har alltid innevarslet krig, ikke skremt den unna. Aldri før har en dårligere devise for menneskeheten vunnet slik bred mottagelse hos folk. For å være effektiv må avskrekking gjennom kjernevåpen operere perfekt og for evig. Intet menneskene foretar seg har vist seg å være perfekt og å vare evig. Pretensjonen om å stoppe aggresjon ved trusler om uoverskuelig skade er flekket av selvmotsigelser. Hvordan kan noen forsvare å ha laget atombomber nok til en million Hiroshimaer? Ville ikke bare noen få byers totalutslettelse gi uoverskuelig skade? En eneste moderne undervannsbåt har 8 ganger den ødeleggelseskraft som ble brukt i hele den 2. verdenskrig. Hvorfor samler man da opp 18.000 strategiske våpen? I dette kappløpet synes øperne ikke lenger å ha kontroll over sine føtter.

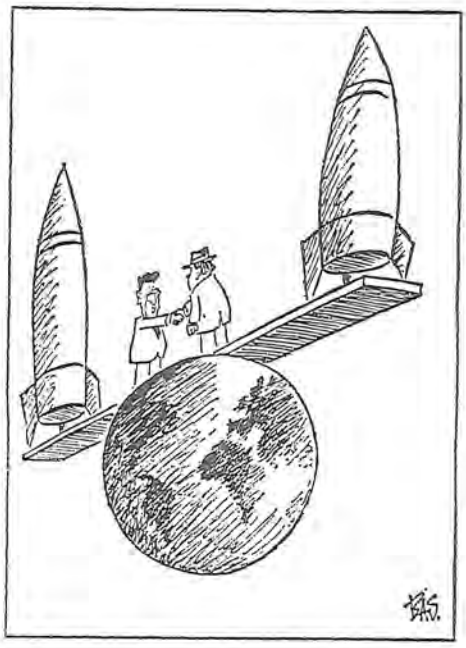

Denne oppsamlingen er som kreftceller som sprer seg fordi de genetisk er programmert til det. Det å peke på andre land med atomraketter er moralsk uforsvarlig. Du ser ikke det fryktelige for bare størrelsen på det, for finessen i slaktingen. Ved hjelp av et aseptisk Orwellsk språk beskriver man det som at «avleveringsfartøy» har en «utveksling» som utvirker millioners død, kalt «kolateral skade». Bertrand Russell gjorde oppmerksom på de etiske verdiers fullstendige bankerott i denne æra: *«Vår verden har en selsom oppfatning av sikkerhet og trygghet og en forvridd moraloppfatning. Våpen blir passet på som skatter mens barn blir utsatt for å brennes opp.»*

Hvordan i all verden er vi kommet inn i en så farlig og tragisk blindvei? Fra historiens begynnelse har de redskap menneskene laget påvirket deres oppførsel. Ettersom redskap ble til stadig mer innviklete maskiner, formet teknologien vår bevissthet mens vi vant herredømme over våre omgivelser. Dette skulle ikke bli et Faustiansk kompromiss. Teknologien skulle egentlig tjene menneskets interesser, lette vår kamp for å utvide vår frihet mot naturens forhindringer. Men mer og mer ble vi, som Thoreau bemerket, *«våre redskapers redskap»*. Og enda verre, våre redskap begynner å operere mot vår vilje og truer med å utslette oss.

Det er enda en misforståelse som setter våpenkappløpet igang. Menneskene har gjennom historien fulgt et bestemt mønster når de ble konfrontert med en dødsfiende; å samle mer stein, musketter, kanoner, og nå atombomber. Mens atombomber ikke har noen militær nytte - de er jo ikke våpen, men utslettelsesinstrumenter - blir dette tåkelagt av begrepet om en «dødsfiende». «Myten om de andre», våre stereotypier og vår demonisering av mennesker langt utover rimelighetens grenser gjennomtrenger folks bevissthet og krever urimelige økonomiske, psykologiske og moralske offer. Den britiske fysiker PMS Blackett forutså en slik paranoid situasjon: *«Så snart en nasjon baserer sin sikkerhet på et absolutt våpen, så som atombomben, blir det nødvendig å tro på en absolutt fiende.»* Denne imaginære fiende må så forvises fra den menneskelige familie og reduseres til et livløst objekt som kan utslettes uten moralske skrupler.

Atomtrusselen henger over oss. Blant de første til å advare menneskeheten var fysikerne som slapp atom-ånden ut av flasken. Men det er interessant å se hvordan folk nå begynner å lytte til legene, vokterne av samfunnets helse, istedet for å lytte til de militære eksperter. Det kan hevdes at atomkrig er en sosial og politisk sak, og at det eneste vi kan gjøre er å uttale oss som vanlige borgere. Men vi leger har avlagt en hellig gammel ed om å lindre menneskenes smerter og redde liv. Dette løfte gir oss sosiale og moralske forpliktelser om å samles, så våre stemmer kan bli hørt.

Videre kan ikke medisinen holde seg taus når man ser på gapet mellom ressurser tildelt det militære sammenlignet med det som gjøres for å kjempe mot fattigdommen i verden, underernæring og sykdom. I 1984 var militærressursene 800.000 millioner dollar, eller 100 millioner dollar pr. time. Dette skjer samtidig med at den forventete livslengden ved en fødsel i Afrika er 30 år kortere enn i Europa, mens 40.000 barn dør daglig av underernæring og infeksjon, mens 3,5 millioner barn hvert år dør og like mange blir krøplinger for livstid fordi de ikke får en i og for seg billig vaksine. To milliarder mennesker har ikke sikker tilgang til rent vann. Dette sorgens kapitel er langt og smertefullt. Selv en dags omfordeling av militærbudsjettet ville kunne lette og endatil løse mange av disse sorger. Allerede nå lever vi i ruinene etter 3. verdenskrig.

Hva har de Internasjonale Leger mot Atomkrig sagt om disse harske realiteter i atomalderen? Vi har vært i virksomhet i kort tid. Denne uken feirer vi femårsdag. På denne korte tiden har vi hjulpet verden til å se gjennom skodden. Vi har fått millioner av mennesker til å tenke seg det utenkelige. Vi har vist frem den lange listen over grufulle konsekvenser. Vi har overbevist folk om at medisinen intet kan gjøre i krisen. Vi har avdekket det narreri som ligger i oppbyggingen av et atomforsvar. Vi har lagt frem overbevisende data om at atomkrig vil bety den ytterste ulykke.

Kanskje det viktigste som er oppnådd er den brede dialog mellom leger i de to maktblokkene. Vi etterlever Einsteins ord, *«Fred kan ikke opprettholdes ved makt. Den kan kun oppnås ved innsikt»*. I en verden opprevet av konfrontasjoner og konflikter, er IPPNW blitt en modell for samarbeide mellom leger fra Øst og Vest, fra Nord og Syd. Paranoide bilder av en avhumanisert fiende kan ikke overleve vår felles innsats for å helbrede og forebygge sykdom. Grunnen til at vi har lykkes er for en stor del at vi har bestrebet oss på ikke å knytte arbeidet sammen med problemer som ellers måtte finnes mellom stormaktene. Vi har klart å ikke bli avsporet av andre saker, uan-

sett hvor høyverdig moralske de kunne være. Vi har konsentrert oss om å kjempe mot atomtrusselen, å sikre betingelsene for liv ved å forhindre betingelsene for død. Vi mener også at folk må venne seg til tanken på at det her ikke er snakk om forskjellige nasjoners skjebne, forskjellige ideologier, men valget mellom katastrofe og overlevelse. Alle nasjoner er felles om sin skjebne, atomvåpen er deres felles fiende.

Legebevegelsen gjør sitt til et mer positivt syn på verden omkring oss, vi forkaster det syn at menneskeliv kun er en stakkars biologisk klokke som er trukket opp og langsomt tikker mot slutten. For legen er optimisme en nødvendig forutsetning. Selv når utfallet kan synes uvisst vil en pasients håp kunne gjøre ham bedre og ofte gjøre ham frisk. Pessimisme tjener bare til å nedvurdere livskvalitet og sette fremtiden i fare. Et positivt verdenssyn er essentielt om vi skal skape en fremtid av håp.

Langston Hughes, den amerikanske poet, sa det slik:

«Hold fast på drømmer,
For om drømmer forsviner,
Blir livet en fugl med brukket ving,
Den kan ei fly».

Vi må holde fast på drømmen om at fornuften vil vinne. Verden er så full av frykt. Faren er stor, anledningen er større. Om vitenskap og teknologi har brakt oss til randen av utslettelse, har de også brakt oss til en overflodens tidsalder.

Aldri før har det vært mulig å mette all hunger. Aldri før har det vært mulig å gi de hjemløse hjem. Heller aldri før å undervise analfabeter. Aldri før har vi kunnet helbrede så mange sykdommer. For første gang i historien kan virkelig vitenskap og medisin lette slaveri og smerte.

Kun de som ser det usynlige kan gjøre det umulige. Men for å kunne gjøre det umulige, sa Jonathan Schell, må vi *«ikke be om at vi personlig må få overleve, vi må be om at noen overlever oss. Vi ber om en forsikring på at når vi som individer dør, må menneskeheten få leve videre.»*

Da Michelangelo ble spurt om sitt syn på skulptur, sa han at det var bare å hugge vekk den steinen som dekket hans visjon. Vi i legebevegelsen vil ikke miste motet når vi hugger vekk flisene av granitt som skjuler vår visjon om en verden befridd fra trusselen om atomkrig.

Skal vi lykkes, må vi dele denne visjonen med millioner. Vi må overbevise hver generasjon om at de bare er gjennomreisende på planeten Jorden. Den tilhører ikke dem. De står ikke fritt til å bestemme over kommende generasjoner. De har ikke frihet til å viske ut menneskehetens fortid eller formørke dens fremtid. Bare livet selv har rett til en hellig kontinuitet. Omfanget av trusselen og nærheten av den må nå bringe den menneskelige familie sammen i felles anstrengelser for å nå den freden vi er blitt nektet i dette århundre. På terskelen til et nytt årtusen er det mulig å nå en slik fred, å få de dypeste mentale ressurser i menneskeheten kalt frem under trusselen om utslettelse. Forstand, skaperverk, og det mot som menneskene eier gir oss en uutslettelig tro på at hva menneskeheten skaper, kan og vil menneskeheten styre.

Oversatt av Eva Grieg

COOPERATION – NOT CONFRONTATION!

Ingen grunn for oss tyskere å være de første til å bli moralsk forarget!

Tale av Prof.Dr. Ulrich Gottstein, Frankfurt/Main, Oslo Rådhus 9. desember 1985.

Vi er alle kommet hit med takk i våre hjerter; ikke stolte - men heller ydmyke. Vi er takknemlige for anerkjennelsen av våre anstrengelser for å redde menneskeheten, det være seg frie eller undertrykte mennesker, enten de lever under kapitalisme eller vestlig sosialisme, i Sovjetsamveldet eller i stater med østlig sosialisme, i utviklingsland, i øst eller vest, i nord eller sør.

Menneskelig lykke, menneskelig omsorg, menneskelig lidelse, sult og tørst, menneskelig død er overalt det samme, uavhengig av politiske systemer. Dette vet alle som har reist mye i denne verden, eller som har hjulpet mennesker i nød gjennom det internasjonale Røde Kors, gjennom utviklingshjelp, som misjonslege eller som deltager i redningsarbeid. I særdeleshet har vi leger, som kjenner de ufattelige faremomentene atomvåpnene representerer, et tungt ansvar, fordi vi ikke kan gi noen medisinsk hjelp under en atomkrig.

I Legeløftet fra Geneve 1948, som er bindende for alle verdens leger, heter det entydig at legene er forpliktet ovenfor «menneskeheten og alt menneskelig», - altså ikke bare ovenfor sine egne pasienter, eller innbyggerne på sitt hjemsted eller i sitt land. Legeløftet fra Geneve, som bygger på den Hippokratiske ed såvel som enstemmige vedtaket fra den verdensomspennende legekongress, forplikter oss leger til aktiv innsats for fred. Hvordan ellers skulle vi tjene menneskeheten og alt menneskelig?

Vi er takknemlige for den anerkjennelse som Fredsprisen innebærer, men vi fortsetter å være ydmyke fordi vi, tross at vi tror på vår misjon om å overbevise ansvarlige mennesker om at det er nødvendig å tenke i nye baner, vet at vi kan mislykkes, og at katastrofen kan bryte løs hver eneste dag i de måneder og år som kommer.

Som en av stifterne til den tyske seksjon av IPPNW vil jeg gjerne få bringe fram noen personlige ord, som jeg riktignok tror deles av millioner tyskere: vi er meget ulykkelige over de ubegrunnede angrep som er rettet fra vårt land mot den Norske Nobelkomites avgjørelse. Vi ber Dem, Herr Ordfører, om å ta imot våre unnskyldninger på vegne av Nobelpriskomiteen og det Norske Storting.

Mange millioner tyskere er meget skuffet over oppførselen til Dr. Heiner Geissler, CDUs generalsekretær, forbundskansler Helmut Kohl og Franz-Josef Strauss, som forsøkte å påvirke den avgjørelsen Nobelkomiteen hadde fattet. I sitt brev til Nobelkomiteen uttrykker Dr. Geissler ikke med ett eneste ord anerkjennelse for det engasjement og de motiver den internasjonale legebevegelse mot atomkrig har hatt, men retter utelukkende et angrep mot copresident Tschasov. Han har ikke forstått, at det viktigste i vår tid er å minske konflikter. I stedet setter denne kristelige politiker fram nye fiendebilder. Han gjør det motsatte av hva president Reagan og partisjef Gorbatschov forsøkte i Geneve, nemlig å skape gjensidig tillit.

Vi tyskere har ingen grunn til å være blant de første å bli moralsk forargede. Vi er selv ikke noe godt eksempel. Selv da det var mulig, hadde ikke flertallet av det tyske folk mot til å gjøre opprør mot Hitler. Hverken de kristne kirkene eller tyske borgere protesterte da forfølgelsene av jødene begynte, selv om jødene ba til samme gud som de kristne. De kristelige kirkene gikk ikke imot forfølgelsene

av kristne mennesker, når kristne personer av jødisk opprinnelse ble fjernet fra sine stillinger, ja selv fra kirkelige posisjoner, selv om Jesus Kristus var av jødisk avstamming.

Jeg skal ikke i detaljer framkalle minnene om den skrekkelige tiden fra 1933 til 1945, da den 2. verdenskrig ble utløst av tyskere, med 50 millioner døde, land og byer lagt øde, da også mitt eget land ble påført ubeskrivelige lidelser. Men når man tilhører krigsgenerasjonen - og jeg har selv gjennomlevd bombenettene, krigen og krigsfangenskapet - da har man plikt til å forbinde fortiden med nåtiden og fremtiden. Man får ikke enøyet se andres feil og ikke bjelken i sitt eget øye. I sannhetens navn må det slåes fast, at mange av de som bærer stor skyld har etter krigen bekledd høye politiske posisjoner. Og de som ikke har protestert mot dette, bør ikke være de første til å kaste stein.

Verden opplevde i 1945 en grufull avslutning på en grusom krig. To atombomber ble sluppet for å gjøre slutt på en forferdelig krig, men startet samtidig en ny kald krig og et enormt rustningskappløp. Samtidig dør millioner av mennesker på grunn av sult, tørst og sykdom. Ufravikelig utvikles nye og stadig mer forferdelige atomvåpen: atomminer, atomprosjektiler, atombomber, kort- og mellomdistanseraketter, interkontinentale raketter, ubåt-våpen. Enda er atommaktene ikke tilfredse: nå skal også verdensrommet kunne brukes til en atomkrig.

For oss leger, som kjenner fakta, står det helt klart at de ansvarlige politiker i øst og vest ikke lenger følger fornuftens regler, men lider under en paranoia. Hver stormakt ser i den andre en absolutt djevel som før eller senere kommer til å angripe og som man må være forberedt til å utslette. Og samtidig som man i Geneve diskuterte Røde Kors-konvensjonen og tilleggsavtaler for vern av sivilbefolkningen, var og er man villig til å produsere stadig flere masseutslettelsesvåpen. Og mens man ber i kirkene til fredens Gud eller bekjenner seg til humanismen, er man villig til å framstille stadig flere atomvåpen som kan drepe millioner av uskyldige mennesker. Mens man snakker om de vestlige eller folke-demokratiske idealer lar man menneskehetens skjebne avhenge av ensomme avgjørelser tatt av noen få politikere, militære eller datamaskiner.

Inntil få år siden har vi mennesker latt oss føre som sauer av våre regjeringer, uten tanke for om vi ble ledet mot et godt beite eller mot avgrunnen. Slik kunne det skje, at Øst og Vest produserte mer enn 20.000 atomvåpen og at man snakket om avgrensbare kriger som lot seg vinne, uten at menneskeheten protesterte.

Først ved det intense informasjonsarbeid fra IPPNW har mennesker og regjeringer begynt å tenke over denne vanvittige utviklingen. Før alle partier oppfordret IPPNW til «Frys» av alle atomvåpen, et forlangende som senere en rekke statsledere fra nøytrale nasjoner har sluttet seg til, foruten de amerikanske katolske biskoper og Verdenskirkerådet.

Og fra 1984 har IPPNW oppfordret til en stans av alle prøvesprengninger av atomvåpen. Vi er glade for at Gorbatschov fra august 1985 har gjennomført et slikt mortorium, og vi håper denne kan forlenges og at USA, Storbritannia og Frankrike slutter seg til.

Våre to IPPNW-presidenter har vist verden hvordan to representanter fra fiendtlige nasjoner har arbeidet sammen i vennskap og absolutt gjensidig tillit til menneskehetens beste. Fra 1980 har stadig flere leger forstått at et samarbeid på tvers av ulike politiske oppfatninger er nødvendige for å redusere mistillit og uvennskap mellom nasjonene, og for å overbevise begge sider at det ikke lenger lar seg gjøre å vinne en krig uten at ens egen nasjon samtidig blir utslettet. IPPNW har i dag nesten 150.000 medlemmer i 52 land som arbeider for å bevare fred og å skape fred.

Vi ber alle i denne verden, enten de sympatiserer med oss eller stiller seg kritiske til vår organisasjon, om å slutte seg til vårt store mål: å unngå en atomkrig, å bevare menneskeheten og naturen, dette vidunderlige skaperverk av Natur eller Gud.

Oversatt av Michael Stöcker

PREDSPRISEN EN KAMP I MEDIA

Av Eiliv Lund
Radiumhospitalet (tidligere styremedlem NLA)

Informasjonsarbeid gjennom ulike media er blitt den viktigste del av arbeidet mot atomvåpen selv om foreningen kanskje ikke helt har innsett dette og tatt konsekvensene av det. Det er mot denne bakgrunn vi må vurdere utviklingen i de ulike media i den korte periode (to måneder) som Fredsprisen var en viktig del av nyhetene.

Jeg vil her konsentrere meg om utviklingen i landets aviser i perioden fra frespris tildelingen ble kjent og frem til dagen etter utdelingen. For denne periode var to av medlemmene fremsynte nok til å bestille et Argus abonnement hvilket medførte at vi i dag har 2-3000 utklipp fra landets aviser.

Tildelingen kom like uventet for styret og foreningens medlemmer som for media dvs. aviser, radio og TV. Dette preget de første dagers dekning. Det var usikkerhet om hva foreningen sto for og hva den hadde gjort. Våre sentrale medlemmer og fylkeskontakter ble intervjuet i betydelig grad. Lederartiklene var stort sett velvillige, men noe avventende. Men bare i løpet av noen få dager kom de første varsler om hva pressedebatten skulle dreie seg om. Det var Victor Sparre i Morgenbladet som brakte frem Sakharov. Først uker senere ble det kjent at copresident Tsjasov i 1973 hadde vært medundertegner på et opprop mot Sakharov.

Foreningen etablerte ganske raskt en pressegruppe som skulle stå ansvarlig for å distribuere våre svar. Det ble imidlertid fort en overvekt av svært negativ omtale. Som eksempel kan nevnes at en byrå-melding som siterte Wall Street Journal ca. en uke etter bekjentgjørelsen fikk store oppslag i svært mange av landets aviser. Tilsvarende fikk enkelte motstandere av prisutdelingen sine leserinnlegg gjennom i identisk form i mange av landets store aviser. NLA fikk inn en del innlegg særlig lokalt i form av intervju. Likeledes brukte mange mellomstore aviser den tilsendte ekspertrapporten (kopi av artikkelen i Tidsskriftet) som bakgrunnsinformasjon. Vi merket oss også mange positive leserinnlegg fra andre deler av anti atomvåpen bevegelsen.

Likefullt var dette ikke nok til å bringe oss på offensiven. Fra utlandet fikk meldingene om at det konservative tyske parti's generalsekretær Geissler gikk imot utdelingen, stort oppslag. Det er interessant å observere at Fredspristildelingen aldri ble trukket i tvil fra Høyre eller Arbeiderpartiets politikere, mens Bondevik ønsket at Tsjasov ikke skulle komme. Ettersom urimelighetene tiltok, førte det til overtramp som nøytraliserte en del av motstanden. Tre slike eksempler: Sparre gikk så langt som å si at selv nazilegen Mengele kunne blitt medlem av vår forening - denne uttalelse gikk igjen i ironisert form i mange avisers vittighetsspalter. Hjertestansen til den russiske reporter på pressekonferansen dagen før utdelingen ble av enkelte antydet å være arrangert - noe som i vanlige menneskers omdømmme går langt utover god folkeskikk. I tiden rett før utdelingen gikk så Åse Lionæs ut mot oss sammen med en rekke andre kjente personer hvorav tre leger. Siden Lionæs selv hadde gitt fredsprisen til personer som i praksis ikke har respektert menneskerettighetene i særlig grad, bidro dette heller til å svekke

beskyldningene om at IPPNW ikke forstod betydningene av kamp for menneskerettighetene. Samtidig ble det imidlertid rykket inn en annonse til støtte for IPPNW med bl.a. to tidligere statsministre som underskrivere.

Det er i ettertid interessant å kunne se hvorledes enkeltpersoner som deltok i debatten kunne sitte inne med svært mye informasjon uten at de noensinne har vært i kontakt med foreningen. Likeledes kan det i ettertid more oss å lese kjempeoppslag om at Kongen kommer ikke, Willoch kommer ikke, ambassadørene kommer ikke til utdelingen i Aulaen osv. Alt sammen i det vesentlige produserte og senere avkreftete meldinger.

Dagen før og under utdelingen var det mye publisitet om overlevering av et brev til Tsjasov fra Amnesty International, noe som igjen fokuserte mediaoppmerksomheten om menneskerettighetene i et land, Sovjet. Amnesty-initiativet falt her helt inn i den tidligere diskusjon om Sakharov.

Ettersom IPPNW sentralt med copresidenter ankom Oslo 3 dager før utdelingen, kom vi mer på offensiven særlig fordi amerikanerne er mer vant til mediaarbeid.

Mot slutten fikk vi mye omtale, Årviks tale ble godt mottatt og avisenes lederartikler dagen etter utdelingen var til dels meget positive for oss.

Hva kan vi så lære av dette til senere bruk? Trening i mediabevissthet er viktig. Det gjelder både å påvirke media til å ta opp ulike saker vi er interesserte i, samt å kunne opptre i media. Like viktig synes det imidlertid å være at man er i stand til å dreie debatten inn på egne premisser. Gjennom de to månedene vi var i fokus, var vi stort sett på defensiven - atomvåpenmotstanden ble satt opp mot menneskerettigheter i et av våre medlemsland. Selv om vi prøvde å følge Lown's ord «stay high - stay medical» ble den norske debatten tildels ensidig.

Aase Lionæs — medlem av fredspriskomiteen i tredve år — akter å demonstrere mot årets tildeling. Den internasjonale lageforening mot atomkrig er ikke verdig fredsprisen, mener Aase Lionæs.

Aase Lionæs om Leger mot atomkrig:

Ikke verdig til å motta prisen

FINN LANGELAND

Det spisser seg ytterligere til omkring tildelingen av årets fredspris: Lørdag blir den fengslede Sovjet-psykiateren Anatolij Korjagin i Oslo overrakt en hedersbevisning in absentia. Dette i protest mot at Den internasjonale legeforening mot atomkrig er tildelt Nobels fredspris og at den sovjetiske legen Jevgenij Tsjasov skal få motta prisen. Aase Lionæs — tidligere fredspriskomité-formann — fastholder overfor Adresseavisen at Leger mot atomkrig ikke er verdig Nobels fredspris. Hun er skuffet over den politiske venstreside her i landet.

Adresseavisen

Kom og snakk med oss, sier de to fredsprisvinnerne Jevjenij Tsjasov og Bernard Lown til Mikhail Gorbatsjov og Ronald Reagan.

Verdige vinnere

Morten Strand

Da nyheten om at Den internasjonale legeforeningen mot atomkrig hadde fått Nobels fredspris for 1985, var reaksjonene stort sett positive i vårt hjemlige politiske miljø. Riktignok var gleden mer forbeholden jo lengre til høyre man kom på den politiske skala.

Men som vanlig når det gjelder fredspris-utdelinger var borgerfreden av kort varighet. I USA var det flere konservative som murret, og da nyheten ble kjent om at den sovjetiske fredspris-vinneren Jevgenij Tsjasov hadde underskrevet et opprop med sjikane av den tidligere fredsprisvinner Andrej Sakharov, ble det blåst til kamp mot årets fredsprisutdeling fra mange kanter. Forbundskansler Helmut Kohl gikk i spissen for ledende europeiske kristeligdemokrater. USA bestemte seg for ikke å være til stede med sin ambassadør under den offisielle utdelingen i aulaen i formiddag, og her hjemme begynte de som sterkest har markert seg i kampen mot sovjetiske brudd på menneskerettighetene å tone flagg. Aase Lionæs skulle demonstrere, Viktor Sparre skulle demonstrere, og den negative nyhet om Tsjasovs sjikane av Sakharov, ble umiddelbart knyttet til spørsmålet om Sakharovs nåværende helse. Et sammentreff man ikke sjenerte seg for å bruke.

Gammel konflikt

Striden mellom de som støtter årets fredspris og de som ikke støtter den, er av gammel dato. Det dreier seg om hvilke spørsmål som skal være de primære i Vestens forhold til Sovjetunionen. Den amerikanske leder av organisasjonen, og fredsprisvinner sammen med Tsjasov, Bernard Lown, understreket på en pressekonferanse i går at Den internasjonale legeforening mot atomkrig av prinsipp konsentrerte seg om ett spørsmål: Truselen om atomkrig. Retorisk svarte han at uten at denne truselen var ryddet av veien, og hvis en atomkrig skulle bryte ut, ville det uansett være absurd å snakke om menneskerettigheter.

For motstanderne av årets utdeling er det vesentlig at årets pris kan virke som en sanksjonering av sovjetisk politikk, noe man ikke vil ha noe av. Tsjasovs stilling i sovjetsamfunnet, der det tramheves at han er medlem av nasjonalforsamlingen, viseheseminister, at han var den gamle og syke Bresjnevs livlege, og altså at han var med på en offentlig sjikane av Andrej Sakharov i regeringsorganet Izvestia i 1973, gjør ham til en autoritativ representant for sovjetsamfunnet. Det drøyeste stakket hittil er at mannen er ansvarlig for den sovjetiske invasjonen av Afghanistan.

At Tsjasov ikke hadde ryggrad til å unngå å være med på en offentlig sjikane av Sakharov er en ting, men mannens innflytelse over sovjetisk politikk, enten det dreier seg om helse eller utenriks er nok begrenset. Han er en av 1.500 representanter til Det øverste sovjet, som er landets nasjonalforsamling. Som viseheseminister er han en av flere hundre. Hans politiske innflytelse var nok langt større som gamle Bresjnevs livlege.

Det man dessverre ikke uten grunn kan mistenke de mest aktive motstandere av årets fredsprisutdeling for, er at de vil gjøre motsetningene til det vesentlige mellom Øst og Vest. I stedet for å bygge bro, vil de utdype den kløften som allerede er tilstede, og dessuten gjøre konflikten enda mer ideologisk.

For det offisielle Norge er det tradisjon med lojalitet mot den utdeling Nobel-komiteen foretar. Dette har vært en tradisjon på tross av alle de nærmest utrolige utdelinger som fant sted da Aase Lionæs satt som formann i Nobel-komiteen. Da var det ikke utarlige leger med karrieristiske trekk som fikk fredspris. Men folk som Henry Kissinger fordi han førte krig, men sluttet med det noen millioner tonn bomber for sent. Eisako Sato som fikk fredspris fordi han aldri hadde ført krig, og Menakhem Begin som ventet med å føre krig til han hadde fått fredsprisen. Mot all denne elendighet er Tsjasovs moralske ryggrad et beskjedent problem, og Den internasjonale legeforening mot atomkrig en verdig fredsprisvinner.

Romerike Blad

Aftenposten
Ansvarshavende redaktører:
EGIL SUNDAR TRYGVE RAMBERG
Nyhetsredaktør: HARALD BRYNILDSEN
Utenriksredaktør: BJØRN HEIMAR
Redaktør: SIGURD B. HENN

For fred over alle grenser

Bernard Lown mottar Nobelprisen av Egil Aarvik. Den andre prisvinneren Jevgenij Tjasov til venstre.

NOBELKOMITÉENS formann, Egil Aarvik, skar tvers igjennom stirid og meningsforskjell om personer da han igår i Universitetets aula overrakte Fredsprisen til den amerikanske og sovjetiske representant for Den internasjonale legeforening mot atomkrig. Klart og overbevisende redegjorde han for hva som har fått den komité han leder til å velge akkurat disse legers innsats. De har påtatt seg den vanskelige oppgave å forebygge utbruddet av en krig som mer og mer blir oppfattet som et spørsmål om liv eller død for menneskeheten. Vi kan ikke annet enn å takke dem for det arbeide de utfører til beste for oss alle.

VI gjentar gjerne at Aftenposten fullt ut deler Nobelkomitéens begrunnelse for å vise denne stadig økende krets av motiverte leger denne oppmerksomhet. Men deres verdensomspennende virksomhet for å skape en opinion mot fortsatt kjernefysisk opprustning, er bare et enkelt bidrag til fremme av fredens sak. Dersom en slik opinion skal få en reell fredsskapende betydning, må den formes uavhengig av ideologiske systemer, politiske standpunkter og geografiske avstander. Den må være universell. Utgangspunktet må være det enkle faktum, slik Aarvik uttrykte det, at stillet overfor truselen fra de kjernefysiske våpen, er alle jordens mennesker i samme båt.

DESSVERRE synes ikke alle å være villig til å akseptere dette alvorlige budskap. I den fullsatte Aula var ambassadørene fra tre land som vi i Norge føler oss nært knyttet til, ikke tilstede. De -- og dermed deres regjeringer -- hadde valgt å være fraværende for på denne måte å signalisere sin misbilligelse over årets prisutdeling. Det må de naturligvis kunne gjøre hvis de har behov for en slik demonstrasjon. Men vi har vanskelig for å godta det som et eksempel på godt diplomati at de lar være å innta sine plasser i en sal hvor både Norges konge, kronprinsparet, utenrigspresident, statsminister og medlemmer av Regjeringen er tilstede.

LIKE lite er vi imponert over den sovjetiske ambassadørs nærvær. I år har Sovjet-Unionens representant i Norge unnlatt å ta imot Nobelkomitéens invitasjon til å overvære den høytidelige overrekkelse av Fredsprisen. Men år passet det å komme. Denne sovjetiske interesse for de to som mottok æresbevisningen på vegne av Legeforeningen, er åpenbar. En av dem er en sovjetisk borger som ikke er i konflikt med regimet i Moskva, og da kan han omgås. Det er diplomatisk smålig å la sin respekt eller manglende respekt for andres meninger bestemmes av slike politiske og ideologiske motiver.

NOBELKOMITÉEN har iår satt søkelyset på en organisasjon som fortjener oppslutning og støtte i alle himmelstrøk. Men skal den få en universell karakter, må den også få mulighet til å krysse alle landegrenser. Det er en sørgelig kjensgjerning at den ikke er like velsatt over alt. Forhåpentlig har Nobelkomitéen satt den istand til å bryte ned de siste sperrer.

Aftenposten
Morgenutgaven
OSLO
Pol. tendens: Uavh. konservativ
(Se baksiden)
1 1 DES. 1985

IPPNW's RESEPT:

STOPP DE KJERNEFYSISKE PRØVESPRENGNINGER!

Den viktigste oppgave for Leger mot atomkrig er å spre opplysning om de medisinske virkninger av kjernefysiske våpen. Men konfrontert med en livstruende «sykdom» som atomkappløpet representerer, vil vel de fleste mene at legenes ansvar ikke kan slutte ved diagnose. Det kreves også en «resept» for avbrytelse av selve sykdomsprosessen. Derfor vedtok IPPNW på sin verdenskongress i Budapest sommeren 1985, en slik resept, nemlig øyeblikkelig opphør av alle kjernefysiske prøvesprengninger som et første skritt på veien mot en permanent avtale om prøvestans.

En prøvestans vil stoppe utviklingen av nye generasjoner av kjernefysiske våpen, inklusive stjernekrigsprogrammet. En prøvestans vil skape et gunstigere klima for nedrustningsforhandlingene og vil ikke minst styrke Ikke-spredningsavtalen av atomvåpen, som forutsetter at det arbeides aktivt for generell prøvestans. En prøvestans er fullt kontrollerbar, selv uten på-stedet inspeksjon, takket være avansert seismologisk teknologi (verdens største seismologiske laboratorium, NORSAAR, ligger i Norge).

Som en oppfølging av denne resept har IPPNW ved flere anledninger tatt kontakt med myndighetene i Sovjet og USA, med oppfordring om prøvestans. Norske leger mot atomkrig har også tatt en del initiativ. Det samme har Leger mot atomkrig i en rekke land gjort.

IPPNW's første henvendelse til Sovjet og USA skjedde i form av likelydende skriftlig budskap til Gorbatschov og Reagan fra kongressen i Budpest i juni 1985.

I juli 1985 erklærte Sovjet ensidig prøvestans året ut, mens USA fortsatte sine sprengninger.

Etter Nobelprisutdelingen i Oslo i desember 1985, ba de to co-presidenter Lown og Chacow om møter med Gorbatschov og Reagan. De ble mottatt av Gorbatschov til en lengre samtale 18. desember 1985. Senere erklærte Gorbatschov at Sovjet var villig til å forlenge den ensidige prøvestans til 1. april 1986. Siste utspill fra Sovjet er, når denne artikkel skrives, at Sovjet forplikter seg til å ikke foreta prøvesprengninger så lenge ikke USA gjennomfører nye sprengninger.

Norske leger mot atomkrig sendte i september 1985, sammen med Leger mot atomkrig i de andre nordiske land, telegrafiske oppfordringer til Reagan og Gorbatschov om å slutte med prøvesprengningene.

I forbindelse med oversendelse av den norske rapporten om Medisinske og biologiske virkninger av atomkrig til samtlige medlemmer av Stortinget og Regjeringen, rettet vi også en skriftlig henvendelse til norske politiske myndigheter om å styrke sin innsats i arbeidet for å få til en stans i prøvesprengningene. I forbindelse med dette ble representanter fra NLA mottatt til et møte med stortingspresident Benkow.

I desember 1985 sendte NLA et åpent brev til de parlamentariske ledere for samtlige partier, med oppfordring om å offentliggjøre sine partiers konkrete planer for å øke presset i retning av prøvestans. Brevet ble bare besvart fra Arbeiderpartiet gjennom Gro Harlem Brundtland.

I mars 1986 ble representanter fra NLA mottatt av statssekretær Frøysnes i Utenriksdepartementet til en samtale, der NLA meget sterkt oppfordret til øket innsats fra Norges side for å få USA til å følge opp Sovjets prøvestans. Samme dag ble det påbegynt en demonstrasjon utenfor den sovjetiske og amerikanske ambassade med overrekkelse av brev til Gorbatschov og Reagan. Mens USA ble oppfordret til å slutte sine prøvesprengninger, ble Sovjet anmodet om å fortsette sin prøvestans, uansett hva USA måtte gjøre. Aksjonen ble dekket av Dagsrevyen og de større aviser.

Gjennom sine aksjoner i forbindelse med kravet om prøvestans, har NLA avgjort gått utover den rene opplysningsvirksomhet. Vi mener dette er en riktig vei å gå, så lenge våre aksjoner er en logisk følge av vår faglige innsikt, og ikke har noen partipolitisk slagside.

Alle er kanskje ikke enige i en slik linje, som jo er mer aktiv enn den vi tidligere har fulgt. Vi ser gjerne innlegg i medlemsbladet om denne saken.

Odd Steffen Dalgard

(Foto: Knut Snare)

Anti a-våpen

Norske leger mot atomkrig demonstrerte igår utenfor den amerikanske og sovjetiske ambassade i Oslo. Organisasjonen oppfordrer USA til å avstå fra videre kjernefysiske prøvesprengninger og Sovjet-Unionen til å opprettholde sin prøvestans. En delegasjon under ledelse av Dagmar Sørebø hadde et møte med statssekretær Torbjørn Frøysnes i Utenriksdepartementet. Den oppfordret den norske regjering til å gjøre sitt ytterste for å påvirke USA til å innstille sine prøvesprengninger.

Demonstrasjon utenfor den sovjetiske ambassade

NORSKE LEGER MOT ATOMK
INTERNATIONAL PHYSICIANS FOR THE PREVENT

March 18, 1986

The American Ambassadeur

Oslo

AN APPEAL TO THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES.

We believe that the people of the United States of America do wish to interrupt the greatest threat to human health in the world today. This can be done by ending the nuclear arms race. We are afraid, however, that the confidence in the United States as a peace-loving nation, will be jeopardized if your country does not adopt a moratorium on the explosion of nuclear weapons.

The nuclear arms race threatens the health and the very existence of every human being on our planet. Because medicine can offer no meaningful response to the horrors of nuclear war, physicians world-wide have acknowledged their professional responsibility to work for the prevention of nuclear war. Concerned physicians were instrumental in organizing the world-wide out-cry against atmospheric testing, which produced the Limited Tests Ban of 1963. On July 1, 1985, the International Physicians of the Prevention of Nuclear War adopted as their policy to urge the super-powers to stop all nuclear explosions.

The Soviet Union decided to initiate a moratorium on all nuclear explosions August 6, 1985 for a period of 5 months. This moratorium was later extended to March 31 this year. According to recent information, the Soviet Union has accepted to extend its moratorium as long as the United States refrain from nuclear testing too.

Norwegian Physicians against Nuclear War appeal to the President of the United States to join the Soviet Union in adopting an immediate moratorium on all nuclear explosions. This moratorium should remain in effect until a successful negotiation and a signing of a universal comprehensive test ban treaty.

A moratorium on all nuclear explosions has general support in this country, as well as in many other countries. The United Nations adopted in 1984 3 resolutions asking for a complete halt to all nuclear explosions.

Sincerely yours,

Odd Steffen Dalgard

Tilsvarende brev er sendt den sovjetiske ambassadør

NLA's formann Odd Steffen Dalgaard overrekker rapporten om medisinske virkninger av atomkrig til stortingspresident Jo Benkow.

IPPNW's 6. KONGRESS I KØLN 29. MAI—1. JUNI 1986

Over 1000 deltagere fra 60 land ventes å være samlet i Køln de siste dagene i mai. Kongressen omfatter foredrag, workshop og andre fora, samt et rikholdig kulturelt og sosialt program. Temaer som blir tatt opp er bl.a.: *Kjernevåpen i verdensrommet, Stillehavet og kjernevåpen, Nukleær vinter og økologiske virkninger av kjernefysisk krig, Pressen og kjernefysisk krig, De sosiøkonomiske virkninger av opprustningen.*

Norske medlemmer som ønsker å delta bes snarest mulig ta kontakt med Odd Steffen Dalgaard, Ullevål sykehus.

Nytt tidsskrift:

MEDICINE AND WAR

Fra 1985 gir John Wiley & Sons ut tidsskriftet *«Medicine and War»* på vegne av Medical Association for Prevention of War (UK and Australia) og the Medical Campaign Against Nuclear Weapons (UK).

Tidsskriftet skal bringe informasjon om de medisinske sider ved kjernefysisk og konvensjonell krigføring, som de følgende:

- Virkningene av kjernefysisk krig eller av trusselen eller forberedelsene til slik krig.
- Sammenhengen mellom kjernevåpen og utvikling av fredelig bruk av kjernekraft.
- Krigsvåpen-systemer basert på fremkalling av sykdommer (kjemiske, biologiske, strålevåpen)
- Konvensjonell krig og andre væpnede konflikter.
- Virkningene av militær opprustning på helse og livskvalitet i utviklingsland.
- Andre former for sosial undertrykking, som totur av fanger, misbruk av medisin og medisinsk praksis inkludert psykiatri, diskriminering og undertrykking av minoriteter.
- Psykologiske aspekter, som aggresjon, hat, konkurranse, glorifisering av krig, konformisme, emosjonelle og atferdsmessige følger av krig.
- Biososiologi og krig, genetiske og kulturelle faktorer i relasjon til krig.
- Medisinsk etikk og sosialt ansvar.

International Radiation Survivors Conference planlagt 1987

I forbindelse med 40-års minnet om Hiroshima og Nagasaki siste år ble tanken om en internasjonal konferanse lagt fram. Et preliminært møte for leger og andre vitenskapsmenn som har engasjert seg i behandling av stråleskadde vil bli holdt i København 2.—5. juni 1986.
Nærmere informasjon:
Dr. Rosalie Bertell
Internasjonal Institute of Concern for Public Health
67 Motav Ave. Suite 343
Toronto, Ont. M6K 3E3, Canada

NYTT FRA STYRET I N.L.A.

Organisasjon: Odd Steffen Dalgard fortsetter som formann. Kirsten Osen er kontakt for fylkeskontaktene og Dagmar Sørbøe er utenrikskontakt. Helge Waal er fortsatt kasserer. John Gunnar Mæland tar ansvar for medlemsbladet.

Et arbeidsutvalg bestående av Dalgard, Osen, Sørbøe og Aaberg møtes ca. hver 14. dag og styret ca. hver 6. uke.

Medlemstall: NLA har nå ca. 1750 medlemmer, hvilket vil si at vi fikk 300 nye medlemmer i forbindelse med Nobelprisen. Det har bare vært 5 utmeldinger.

Økonomi: Fra Utenriksdepartementet har NLA fått tilskudd for å dekke de resterende regninger fra Nobelprisarrangementet. Det vil bli sendt ut medlemskontingent i løpet av våren.

Medlemskontingenten: er i følge årsmøtevedtak fra 1986 øket til kr. 150,— for yrkesaktive og kr. 50,— for studenter og pensjonister.

Nytt kontor: N.L.A. leier lokaler i toppetasjen i Medicinsk Selskap, Drammensveien 44, 0271 Oslo.

Medlemsbladet: Man planlegger 2 fyldige nummer i året (vår og høst) samt 2 enklere nummer (vinter og sommer) for informasjon. Redaksjonen befinner seg i Bergen og alle oppfordres til å bidra med stoff, spesielt om lokale aktiviteter eller debattstoff!

INTERNASJONALT UTVEKSLINGSPROGRAM

UK – USSR Medical Exchange Programme arrangerer en gruppereise for britiske leger til Sovjet sommeren 1986, hvor en norsk deltager også er med. Hensikten er å arbeide for en bredere forståelse mellom øst og vest, lære bedre hverandres holdninger og bygge bro mellom de to sidene. En fundamental tillit mellom Øst og Vest er en forutsetning for videre fremgang i nedrustningsspørsmålet.

Liknende utvekslingsbesøk har vært arrangert de siste par år, og selv om de enkelte bidrag er beskjedne, kan ringvirkningene bli betydningsfulle.

Demonstrasjon utenfor den sovjetiske ambassade

NORSKE LEGER MOT ATOMK
INTERNATIONAL PHYSICIANS FOR THE PREVENT

March 18, 1986

The American Ambassadeur

Oslo

AN APPEAL TO THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES.

We believe that the people of the United States of America do wish to interrupt the greatest threat to human health in the world today. This can be done by ending the nuclear arms race. We are afraid, however, that the confidence in the United States as a peace-loving nation, will be jeopardized if your country does not adopt a moratorium on the explosion of nuclear weapons.

The nuclear arms race threatens the health and the very existence of every human being on our planet. Because medicine can offer no meaningful response to the horrors of nuclear war, physicians worldwide have acknowledged their professional responsibility to work for the prevention of nuclear war. Concerned physicians were instrumental in organizing the world-wide out-cry against atmospheric testing, which produced the Limited Tests Ban of 1963. On July 1, 1985, the International Physicians of the Prevention of Nuclear War adopted as their policy to urge the super-powers to stop all nuclear explosions.

The Soviet Union decided to initiate a moratorium on all nuclear explosions August 6, 1985 for a period of 5 months. This moratorium was later extended to March 31 this year. According to recent information, the Soviet Union has accepted to extend its moratorium as long as the United States refrain from nuclear testing too.

Norwegian Physicians against Nuclear War appeal to the President of the United States to join the Soviet Union in adopting an immediate moratorium on all nuclear explosions. This moratorium should remain in effect until a successful negotiation and a signing of a universal comprehensive test ban treaty.

A moratorium on all nuclear explosions has general support in this country, as well as in many other countries. The United Nations adopted in 1984 3 resolutions asking for a complete halt to all nuclear explosions.

Sincerely yours,

Odd Steffen Dalgard

Tilsvarende brev er sendt den sovjetiske ambassadør

NLA's formann Odd Steffen Dalgaard overrekker rapporten om medisinske virkninger av atomkrig til stortingspresident Jo Benkow.

IPPNW's 6. KONGRESS I KØLN 29. MAI—1. JUNI 1986

Over 1000 deltagere fra 60 land ventes å være samlet i Køln de siste dagene i mai. Kongressen omfatter foredrag, workshop og andre fora, samt et rikholdig kulturelt og sosialt program. Temaer som blir tatt opp er bl.a.: *Kjernevåpen i verdensrommet, Stillehavet og kjernevåpen, Nukleær vinter og økologiske virkninger av kjernefysisk krig, Pressen og kjernefysisk krig, De sosiøkonomiske virkninger av opprustningen.*

Norske medlemmer som ønsker å delta bes snarest mulig ta kontakt med Odd Steffen Dalgaard, Ullevål sykehus.

Nytt tidsskrift:

MEDICINE AND WAR

Fra 1985 gir John Wiley & Sons ut tidsskriftet «*Medicine and War*» på vegne av Medical Association for Prevention of War (UK and Australia) og the Medical Campaign Against Nuclear Weapons (UK).

Tidsskriftet skal bringe informasjon om de medisinske sider ved kjernefysisk og konvensjonell krigføring, som de følgende:

- Virkningene av kjernefysisk krig eller av trusselen eller forberedelsene til slik krig.
- Sammenhengen mellom kjernevåpen og utvikling av fredelig bruk av kjernekraft.
- Krigsvåpen-systemer basert på fremkalling av sykdommer (kjemiske, biologiske, strålevåpen)
- Konvensjonell krig og andre væpnede konflikter.
- Virkningene av militær opprustning på helse og livskvalitet i utviklingsland.
- Andre former for sosial undertrykking, som totur av fanger, misbruk av medisin og medisinsk praksis inkludert psykiatri, diskriminering og undertrykking av minoriteter.
- Psykologiske aspekter, som aggresjon, hat, konkurranse, glorifisering av krig, konformisme, emosjonelle og atferdsmessige følger av krig.
- Biososiologi og krig, genetiske og kulturelle faktorer i relasjon til krig.
- Medisinsk etikk og sosialt ansvar.

International Radiation Survivors Conference planlagt 1987

I forbindelse med 40-års minnet om Hiroshima og Nagasaki siste år ble tanken om en internasjonal konferanse lagt fram. Et preliminært møte for leger og andre vitenskapsmenn som har engasjert seg i behandling av stråleskadde vil bli holdt i København 2.—5. juni 1986.
Nærmere informasjon:
Dr. Rosalie Bertell
Internasjonal Institute of Concern for Public Health
67 Motav Ave. Suite 343
Toronto, Ont. M6K 3E3, Canada

NYTT FRA STYRET I N.L.A.

Organisasjon: Odd Steffen Dalgard fortsetter som formann. Kirsten Osen er kontakt for fylkeskontaktene og Dagmar Sørbøe er utenrikskontakt. Helge Waal er fortsatt kasserer. John Gunnar Mæland tar ansvar for medlemsbladet.

Et arbeidsutvalg bestående av Dalgard, Osen, Sørbøe og Aaberg møtes ca. hver 14. dag og styret ca. hver 6. uke.

Medlemstall: NLA har nå ca. 1750 medlemmer, hvilket vil si at vi fikk 300 nye medlemmer i forbindelse med Nobelprisen. Det har bare vært 5 utmeldinger.

Økonomi: Fra Utenriksdepartementet har NLA fått tilskudd for å dekke de resterende regninger fra Nobelprisarrangementet. Det vil bli sendt ut medlemskontingent i løpet av våren.

Medlemskontingenten: er i følge årsmøtevedtak fra 1986 øket til kr. 150,— for yrkesaktive og kr. 50,— for studenter og pensjonister.

Nytt kontor: N.L.A. leier lokaler i toppetasjen i Medicinsk Selskap, Drammensveien 44, 0271 Oslo.

Medlemsbladet: Man planlegger 2 fyldige nummer i året (vår og høst) samt 2 enklere nummer (vinter og sommer) for informasjon. Redaksjonen befinner seg i Bergen og alle oppfordres til å bidra med stoff, spesielt om lokale aktiviteter eller debattstoff!

INTERNASJONALT UTVEKSLINGSPROGRAM

UK – USSR Medical Exchange Programme arrangerer en gruppereise for britiske leger til Sovjet sommeren 1986, hvor en norsk deltager også er med. Hensikten er å arbeide for en bredere forståelse mellom øst og vest, lære bedre hverandres holdninger og bygge bro mellom de to sidene. En fundamental tillit mellom Øst og Vest er en forutsetning for videre fremgang i nedrustningsspørsmålet.

Liknende utvekslingsbesøk har vært arrangert de siste par år, og selv om de enkelte bidrag er beskjedne, kan ringvirkningene bli betydningsfulle.

NYTT FRA IPPNW

IPPNW

Lown og Tsjasov møter Gorbatsjov

IPPNW har spilt en viktig rolle for forlengelsen av det sovjetiske moratoriet av alle kjernefysiske prøver vinteren 1985/86. I et 3-timers møte med Gorbatsjov 18. desember 1985 oppfordret de to co-presidentene Sovjet til å forlenge den unilaterale frivillige prøvestansen utover 1. januar 1986. Den 15. januar 1986 kunngjorde Gorbatsjov at Sovjet ville forlenge moratoriet ubegrenset hvis USA unnlot kjernefysiske prøver. Dessverre ble denne muligheten forspilt da USA foretok sine to prøvesprengninger i april.

Eksekutiv-komitéen: Møte i Aten

19. januar 1986 møtte IPPNW's eksekutiv-komité i Aten. Blant vedtakene:

- Telegram til Reagan og Gorbatsjov om forlenging av prøvestansperioden.
- Opprettelse av en arbeidsgruppe for kjernefysiske prøvesprengninger, ledet av dr. Lars Engstedt, Stockholm.
- Avsettelse av Nobelpris-pengene til et reservefond. Inntekten av fondet vil årlig bli benyttet for et spesielt IPPNW Nobel Prosjekt.
- Nominasjon til neste Nobelpris: Lederne for The Five Continents Peace Initiative (Raul Alfosin, Argentina; Rajiv Gandhi, India; Miguel de La Madrid, Mexico; Julius Nyerere, Tanzania; Olaf Palme, Sverige; Andreas Papandreou, Hellas).

Internasjonale utveksling: The IPPNW Global Campaign

Denne kampanjen vil bestå av besøk av leger fra alle himmelstrøk til 5 kontinenter. Hensikten er å spre IPPNW's budskap og medvirke til dannelsen av nye nasjonale grupper. Etter Køln-kongressen drar en delegasjon til Sovjet, Kina og Japan. Senere følger Afrika, Midtøsten, India, Nord- og Sør-Amerika.

DELTE MENINGER OM FREDSPRISEN

I en meningsmåling utført av avisen Dagen blant 600 personer over 17 år i Hordaland og Bergen i november 1985 (vel 1 måned etter offentliggjøringen av tildelingen til IPPNW) anga bare halvparten (49,8 %) at de var enige i tildelingen. 26,1 % av mennene og 17,8 % av kvinnene sa at de var direkte uenige i å gi prisen til «Leger mot atomkrig».

Den største oppslutning om tildelingen var blant ungdom under utdanning og blant SV og AP-folk, mens tildelingen fikk minst støtte blant de som stemmer på Høyre og Fremskrittpartiet.

I en annen telefon-gallup foretatt av Scan-Fact blant 200 personer medio desember 1985 anga 48 % å være enige i tildelingen av fredsprisen, 17 uenige, mens 34 % ikke hadde noen sikker mening.

Fredspris 1985

To menn
ein frå USA
ein frå Sovjetunionen
stod upp
— og såleis sa dei dette:
«Why shall we hate each other!»

I går
berga dei
eit menneske
— fekk eit hjarte
til å slå att

I dag
stod dei side ved side
til 150000 kollegaer
og attom dei att
millionar menneske
i alle land

som óg stod upp og sa:
«Kvifor hate!»
Vi vil ikkje
NUCLEAR WAR
BUT PEACE

Dei to
steig fram og tok i mot
F r e d s p r i s
for oss alle

Jon Fjone

Norske forskere sier

NEI TIL "STJERNEKRIGS"-FORSKNING

Undertegnede forskere og vitenskaplig ansatte ved norske universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner tar med dette avstand fra all forskning – både i øst og vest – som tar sikte på å utvikle våpen og annet utstyr til krigføring i verdensrommet. Vi anmoder Stortinget om å fatte vedtak som klart går mot enhver norsk deltagelse i prosjekter som står i organisatorisk sammenheng med det amerikanske SDI-programmet eller er finansiert gjennom dette. Norge bør kraftigst mulig påvirke USA og Sovjetunionen til å stå ved ABM-avtalen, til å inngå avtaler som forbyr alle våpen i verdensrommet, og til umiddelbart å stanse all forskning som tar sikte på å utvikle slike våpen.

Vilhelm Aubert, Otto Bastiansen, Eilif Dahl, Ole-Johan Dahl, Torstein Eckhoff, Tormod Førland, Johannes M. Hansteen, Harriet Holter, Jacob Jervell, Helge Larsen, Jens Lothe, Arne Løvlie, Kaare Norum, Kristen Nygaard, Kirsten Osen, Alexander Pihl, Per Njaal Schancke, Anne-Lise Seip, Axel Smith, Hilchen Sommerschild, Sven Oluf Sørensen, Knut Sydsæter, Knut Tranøy, Kåre Tønnesson, Bjarne Waaler, Lars Walløe

	Navn(skriv tydelig)	Stilling	Institusjon	Betalt 50 kr.
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				

Initiativet til denne underskriftskampanjen er tatt av foreningen *Vitenskap og ansvar i atomalderen*. Dette er en politisk uavhengig forening med medlemmer i forskningsmiljøer over hele landet.

Foreningens adresse: c.o. Elin Strøm, postboks 1008 Blindern, 0315 Oslo 3.

Pengene (som skal dekke innrykk av avisannonser) settes inn på konto 6094 05 39016, "Vitenskap og ansvar", v. Knut Sydsæter, Sosial-økonomisk institutt, boks 1095, 0317 Oslo 3. Listene sendes til Knut Sydsæter, samme adresse.

C

Retur til:
NLA
DRAMMENSVEIEN 44
0272 OSLO 2

Den Nye Hippokratiske Ed

Den behandling jeg gir, skal være til min pasients beste i henhold til mine evner og min vurdering, og ikke til deres skade. Jeg vil ikke gi noe dødelig medikament selv om jeg skulle bli bedt om det, heller ikke vil jeg medvirke til det.

Uansett, i hvis hus jeg trer inn, vil jeg gå for å lindre de syke, avstå fra alle onde gjerninger og bestikkelser, og spesielt fra all forføring, det være seg av mann eller kvinne, trell eller fri. Hva enn jeg hører i min pleie av de syke, og til og med i andre forhold som ikke bør bringes videre, vil jeg tie om og regne dem for hellige hemmeligheter.

Som lege innser jeg at det eneste medisinske svaret på kjernefysisk krig er forebyggelse. Jeg tror at medisinske forberedelser til atomkrig øker sjansen for den ved å styrke illusjonen om beskyttelse, overlevelse, helbredelse. Slike tiltak bidrar til godtakelse av en katastrofe som jeg ikke vil akseptere. Som et spørsmål for min personlige samvittighet vil jeg nekte å delta i alle forberedelser av atomkrig. Jeg erklærer min plikt og villighet til å gi behandling i alle medisinske nødstilfeller så langt jeg evner. Jeg forplikter meg til å bruke mine medisinske kunnskaper og ferdigheter til å bevare menneskelivet.

Som lege i det 20. århundre innser jeg at atomvåpnene har stilt min profesjon overfor en utfordring av hittil ukjente dimensjoner, og at en atomkrig vil bli menneskehetenes siste epidimi. Jeg vil gjøre alt som står i min makt for å hindre utbruddet av en atomkrig.